

This item is the archived peer-reviewed author-version of:

De ouderlijke boedelverdeling: is er leven na de globale erfovereenkomst?

Reference:

Van Den Houte Bert.- De ouderlijke boedelverdeling: is er leven na de globale erfovereenkomst?
Tijdschrift estate planning - ISSN 2030-1642 - 4:4(2019), p. 669-705
To cite this reference: <https://hdl.handle.net/10067/1733760151162165141>

DE OUDERLIJKE BOEDELVERDELING: IS ER LEVEN NA DE GLOBALE ERFOVEREENKOMST?

Bert Van Den Houte*

I. INLEIDING

1. Doel van de globale erfovereenkomst – De wet van 20 juli 2017 (hierna: de Nieuwe Erfwet) introduceerde een nieuwe rechtsfiguur in het Belgische recht: de globale erfovereenkomst (nieuw art. 1100/7 BW).¹ Die overeenkomst stelt het bestaan vast van een evenwicht tussen de vermoedelijke erfgenamen in rechte nederdalende lijn, rekening houdende met eerder gedane schenkingen, met schenkingen toegekend in de overeenkomst zelf en, in voorkomend geval, met de situatie van elk van die vermoedelijke erfgenamen. Teneinde dit evenwicht vast te stellen, kunnen de partijen overeenkomen dat andere voordelen die voordien of in de overeenkomst zelf aan de vermoedelijke erfgenamen zijn toegekend, met schenkingen worden gelijkgesteld. Men kan ook één of meerdere vermoedelijke erfgenamen in rechte nederdalende lijn toebedelen door middel van een schuldvordering.² Volgens de parlementaire voorbereiding biedt de rechtsfiguur op die manier de mogelijkheid aan ouders om vóór hun overlijden met hun kinderen op bindende wijze de toewijzing en verdeling van hun nalatenschap te regelen. De globale erfovereenkomst moet de ouders gemoedsrust bieden, creëert de mogelijkheid om een regeling te treffen op maat van de concrete gezinssituatie en vermijdt conflicten tussen de kinderen na het overlijden van de ouders.³

2. Doel van de ouderlijke boedelverdeling – Die doeleinden klinken bekend in de oren. Er bestaat in het Burgerlijk Wetboek immers reeds een rechtsfiguur die gelijkaardige resultaten beoogt: de ouderlijke boedelverdeling, die ook wel de ‘ascendentenverdeling’ wordt genoemd. De artikelen 1075-1080 BW laten de ouders en andere bloedverwanten in de opgaande lijn toe om hun goederen via schenking of testament tussen hun kinderen en afstammelingen te verkavelen en te verdelen. Met een ouderlijke boedelverdeling wil men, net zoals met een globale erfovereenkomst, de familievrede bewaren.⁴ De ouderlijke boedelverdeling laat via een persoonlijke toebedeling de goederen immers in de juiste handen vallen.⁵ Tevens zou men procedures en gerechtskosten vermijden.⁶ Men vermeldt ook wel eens dat de ouderlijke boedel verdeling de versnippering van omvangrijke goederen voorkomt.⁷

3. Verschillende rechtsfiguren – Hoewel de globale erfovereenkomst en de ouderlijke boedelverdeling gelijkaardige doeleinden nastreven, verschillen de rechtsfiguren op inhoudelijk en vormelijk vlak. De globale erfovereenkomst en de ascendentenverdeling functioneren op een verschillende manier. Met een globale erfovereenkomst regelt de toekomstige erflater niet op directe wijze zijn toekomstige nalatenschap met zijn kinderen. Er wordt eerder een globaal akkoord gesloten over (eerdere) schenkingen of voordelen, waarbij men een subjectief evenwicht vaststelt.⁸ De globale erfovereenkomst anticipeert op de latere verdeling van de nalatenschap door te bepalen dat sommige toebedelingen niet meer in vraag kunnen worden gesteld.⁹ Ze is, in tegenstelling tot wat de parlementaire voorbereiding soms vermeldt (zie supra, nr. 1), geen rechtstreekse verdeling.¹⁰ De ouderlijke boedelverdeling is daarentegen een hybride tussen een gift en een rechtstreekse verdeling.¹¹ Het gaat, zoals vermeld, om een rechtsfiguur waarbij ascendenten hun goederen, of een deel ervan, tussen hun afstammelingen verkavelen en verdelen (art. 1075 BW).¹²

De ascendent stelt dus zelf de inhoud van de kavels samen en bedeeft die toe, waardoor de nalatenschap – of ten minste een deel daarvan – niet in onverdeeldheid overgaat naar de kinderen.¹³

Beide rechtsfiguren trachten een evenwicht te bereiken tussen de vermoedelijke erfgenamen in rechte nederdalende lijn. De aard van het evenwicht is subjectief bij een globale erfovereenkomst en objectief-kwantitatief bij een ouderlijke boedelverdeling. De mogelijkheden om de vaststelling van het evenwicht later aan te vechten verschillen per rechtsfiguur.

Om hun doeleinden te bereiken, brengen de globale erfovereenkomst en de ouderlijke boedelverdeling een aantal erfrechtelijke gevolgen teweeg. Die gevolgen zijn niet bij elke rechtsfiguur dezelfde. De globale erfovereenkomst en de ascendentenverdeling sluiten wel beide de inbreng in de nalatenschap van de beschikker uit. In een globale erfovereenkomst verzaakt elke partij zelfs op anticipatieve wijze aan de vordering tot inkorting.

Ook op vormelijk vlak zijn er een aantal verschillen tussen de rechtsfiguren. Een globale erfovereenkomst kan enkel in notariële, contractuele vorm geschieden, niet in testamentaire vorm. Het instrumentum dat voor een ascendentenverdeling wordt gebruikt, is een schenking of een testament: artikel 1076 BW stelt dat men de vormen, voorwaarden en regels moet naleven van de schenkingen onder levenden en de testamente.¹⁴ De ouderlijke boedelverdeling vindt onmiddellijk plaats indien ze bij schenking tot stand komt, en bij het overlijden van de testator als ze bij testament gebeurt.¹⁵

De Nieuwe Erfwet heeft zelf een nuance aangebracht op de verschillen tussen de globale erfovereenkomst en de ouderlijke boedelverdeling onder levenden. Een globale erfovereenkomst is onderworpen aan de bepalingen die van toepassing zijn op elke erfovereenkomst (art. 1100/2 tot 1100/6 BW) (art. 1100/7, § 10 BW). Onder het oude erfrecht bestond er discussie over de vraag of een ouderlijke boedelverdeling onder levenden een erfovereenkomst was.¹⁶ De parlementaire voorbereiding van de Nieuwe Erfwet spreekt zich daar niet duidelijk over uit.¹⁷ De tekst van de wet (nieuw art. 1076, tweede lid, tweede zin BW) laat echter weinig aan de verbeelding over: de artikelen 1100/2 tot 1100/6 BW zijn van toepassing op de ouderlijke boedelverdeling onder levenden. De wetgever heeft door de invoering van artikel 1076, tweede lid, tweede zin BW de discussie grotendeels zinledig gemaakt.

4. Vraagstelling – In wat hierna volgt, worden de rechtsfiguren van de globale erfovereenkomst en de ascendentenverdeling samen ontleed. Ik bespreek het daarbij beoogde evenwicht (II.A), de samenstelling van de toebedelingen (II.B), de betrokken partijen (II.C), de aanvechtingsmogelijkheden (II.D) en de vormvereisten (II.E). Op die manier probeer ik na te gaan of de ouderlijke boedelverdeling nog een plaats heeft in het Belgische erf- en giftenrecht. Is zij niet overbodig geworden, nu men gebruik kan maken van een globale erfovereenkomst, die gelijkaardige doelstellingen heeft? In de parlementaire voorbereiding van de Nieuwe Erfwet treffen we die bedenking ook aan: “Niettegenstaande de invoering van de globale overeenkomst [...], kiest het huidige wetgevend initiatief ervoor om daarnaast de huidige bepalingen inzake de ouderlijke boedelverdeling te behouden [...]”. Daarna haalt de parlementaire voorbereiding een aantal verschilpunten aan, zonder na te gaan of die verschilpunten daadwerkelijk verschilpunten zijn. Het is ook niet duidelijk of zij kunnen dienen als rechtvaardigingsgrond om de ouderlijke boedelverdeling nog een plaats te gunnen in het Burgerlijk Wetboek. De volgende verschilpunten worden er aangehaald: 1) de ascendentenverdeling kan zowel bij akte onder levenden als bij testament gebeuren, terwijl de globale erfovereenkomst enkel bij akte onder levenden kan plaatsvinden; 2) men kan in de globale erfovereenkomst schuldvorderingen toebedelen, terwijl een ouderlijke

boedelverdeling onder levenden enkel betrekking kan hebben op tegenwoordige goederen; 3) men kan zowel eerdere schenkingen op voorschot als voorheen gedane schenkingen buiten erfdeel betrekken in een globale erfovereenkomst, terwijl men in een ascendentenverdeling enkel voorheen gedane schenkingen op voorschot van erfdeel kan integreren; 4) de ouderlijke boedelverdeling kan worden aangevochten ingevolge benadeling, en de globale erfovereenkomst niet; 5) de gift en opgenomen in een ouderlijke boedelverdeling kunnen het voorwerp uitmaken van een vordering tot inkorting bij schending van de reserve, terwijl de toestemming van de partijen in een globale overeenkomst in hoofde van elk van hen de anticipatieve verzaking aan de vordering tot inkorting teweegbrengt.¹⁸

5. Burgerrechtelijke analyse – De bijdrage beperkt zich tot een burgerrechtelijke analyse van de globale erfovereenkomst en de ascendentenverdeling. Op fiscaal gebied beperk ik mij ertoe te stellen dat de schenkingen die in een globale erfovereenkomst vervat liggen, in de regel aan de schenkbelasting worden onderworpen, en niet aan de erfbelasting (tenzij door welbepaalde modaliteiten of voorwaarden een fictieartikel van toepassing is).¹⁹ Hetzelfde geldt voor een ouderlijke boedelverdeling onder levenden.²⁰ De schenkbelasting kan uiteraard slechts worden geheven indien de rechtsfiguur vervat ligt in een Belgische notariële akte of in een buitenlandse akte waarvan een afschrift of uittreksel ter registratie wordt aangeboden. Een toebedeling via testamentaire ouderlijke boedelverdeling is onderworpen aan de heffing van de erfbelasting, waarbij de erfbelasting in hoofde van elke erfgenaam wordt berekend op de kavel die hij krijgt toegewezen.²¹ Zoals geweten, is de toepassing van de erfbelasting over het algemeen nadeliger dan de toepassing van de schenkbelasting.²²

II. DE GLOBALE ERFOVEREENKOMST EN DE OUDERLIJKE BOEDELVERDELING

A. HET BEOOGDE EVENWICHT

6. Aard van het evenwicht – Het vaststellen van een subjectief evenwicht tussen de vermoedelijke erfgenamen in rechte nederdalende lijn is een wezensbestanddeel van de globale erfovereenkomst. Om dit evenwicht te bereiken, hoeft men zich niet te beperken tot schenkingen. Daarnaast kan men ook schuldvorderingen inlassen en voordelen betrekken die civielrechtelijk niet als schenkingen worden beschouwd, maar die dan conventioneel gelijkgesteld worden met schenkingen (bv. dienstengift en). Ook de respectieve situatie van de vermoedelijke erfgenamen kan in rekening worden gebracht.²³ Het bestaan van het subjectief evenwicht wordt vastgesteld in de overeenkomst, waarbij de partijen preciseren hoe ze het evenwicht in hun concrete geval hebben opgevat en aanvaard (art. 1100/7, § 1, vierde lid BW). Een globale erfovereenkomst veronderstelt daarom geen objectieve of kwantitatieve gelijkheid tussen de afstammelingen.²⁴ In tegenstelling tot een ouderlijke boedelverdeling, genieten partijen bij een globale erfovereenkomst dus een grote contractvrijheid. De ouderlijke boedelverdeling moet immers wél aan een eis van een objectief evenwicht voldoen: de kavels moeten kwantitatief gelijkwaardig worden samengesteld. De wet laat toe om met de rechtsfiguur van de ouderlijke boedelverdeling af te wijken van het principe van de gelijkberechtiging in natura, waaraan in het oude erfrecht veel waarde werd gehecht (oude art. 826 en 832 BW).²⁵

7. Complexiteit van het subjectief evenwicht – In de rechtsleer stelt men zich de vraag hoe men in de globale erfovereenkomst kan vaststellen dat er een evenwicht is bereikt. Dit evenwicht is immers volledig subjectief en wordt vastgesteld door de partijen zelf. De notaris mag zijn eigen opvatting

over een goed evenwicht niet opdringen aan de partijen.²⁶ Een vermoedelijke erfgenaam in rechte nederdalende lijn die zich achteraf benadeeld voelt, kan de overeenkomst waarin een evenwicht werd vastgesteld, niet nietig laten verklaren omdat hij vindt dat het evenwicht toch niet bereikt zou zijn (zie infra, nr. 36).²⁷ Het valt niet uit te sluiten dat in dergelijke gevallen de aansprakelijkheid van de notaris in het gedrang komt.²⁸

De notaris moet dan ook voorzichtig handelen. Bepaalde auteurs stellen dat de notaris verder moet gaan dan een aftoetsing van de door de wet voorgeschreven formele procedure voor erfovereenkomsten (zie infra, nr. 44). Ze stellen voor dat de notaris best al in een preliminaire fase tussenkomt en een individueel gesprek houdt met elk van de partijen, waarin een versterkte toestemmingscontrole plaatsvindt. Op die manier kan de notaris desgevallend vaststellen dat er niet voor alle betrokken partijen een subjectief evenwicht is, en zal hij het ontwerp van globale erfovereenkomst niet laten ondertekenen.²⁹ Een andere auteur raadt de notaris aan om de motieven van de partijen zo duidelijk mogelijk in de akte op te nemen. Indien de notaris zelf meent dat er geen evenwicht voorhanden is, moet hij de verklaringen uit artikel 9 van de Ventôsewet opnemen.³⁰

B. DE SAMENSTELLING VAN DE TOEBEDELINGEN

a) Gift en toegekend in de overeenkomst zelf

8. Gemeen schenkingenrecht – Artikel 1100/7, § 1, eerste lid BW vermeldt dat de globale erfovereenkomst (onder meer) schenkingen toegekend in de overeenkomst in aanmerking kan nemen om het hierboven uiteengezette evenwicht te bereiken. Artikel 1100/7, § 3 BW bevestigt dat het gemeen recht inzake schenkingen van toepassing is op de in de globale erfovereenkomst opgenomen schenkingen. Daar vloeien beperkingen uit voort, die gemeenschappelijk zijn aan de globale erfovereenkomst en de ouderlijke boedelverdeling onder levenden, maar die niet van toepassing zijn op de testamentaire ouderlijke boedelverdeling.

9. Onherroepelijkheid – Vooreerst spelen de artikelen 1134, eerste lid en 894 BW een rol bij de globale erfovereenkomst waarin schenkingen tot stand worden gebracht, en bij de ouderlijke boedelverdeling onder levenden: een schenking is onherroepelijk.³¹ Een eenzijdige aanpassing is dus uit den boze. Een testamentaire ouderlijke boedelverdeling is echter steeds herroepbaar.³² Die herroeping kan zowel op een uitdrukkelijke als op een stilzwijgende manier gebeuren.³³ De herroepelijkheid van de testamentaire ascendentenverdeling betekent ook dat de toekomstige erflater in geval van onvoorziene gebeurtenissen de kavels nog steeds kan aanpassen of zelfs de verdeling kan afschaffen.³⁴ Alleen met een testamentaire ascendentenverdeling kan men eenzijdig en snel de nodige aanpassingen doen om een betwisting van de rechtsfiguur (vanwege benadeling, schending van de reserve of overslaan van een kind) te voorkomen.³⁵ Die flexibiliteit genieten de globale erfovereenkomst en de ouderlijke boedelverdeling onder levenden niet.

10. Tegenwoordige en toekomstige goederen – Indien de globale erfovereenkomst schenkingen tot voorwerp heeft, dan kunnen die schenkingen alleen tegenwoordige goederen van de schenker bevatten (art. 943 BW). Dezelfde regel geldt voor ouderlijke boedelverdelingen onder levenden (art. 1077 BW).³⁶ Bij een testamentaire ouderlijke boedelverdeling kan men ook beschikken over toekomstige goederen. Indien de toekomstige erflater die goederen uiteindelijk niet heeft verworven bij zijn overlijden, dan is de testamentaire ascendentenverdeling vernietigbaar, zoals ook de

ascendentenverdeling onder levenden vernietigbaar is indien deze toekomstige goederen bevat.³⁷ Op het verschil tussen de globale erfovereenkomst en de ouderlijke boedelverdeling op dit niveau werd ook gewezen in de parlementaire voorbereiding van de Nieuwe Erfwet (zie supra, nr. 4).

11. Overgang van de goederen – Wanneer de globale erfovereenkomst schenkingen tot voorwerp heeft, gaat het recht op de geschonken goederen net zoals bij de ouderlijke boedelverdeling onder levenden onmiddellijk over naar de begiftigden (art. 894 BW). Daarentegen vindt de verdeling van de goederen slechts plaats bij het overlijden van de toekomstige erflater bij een testamentaire ouderlijke boedelverdeling.³⁸ Op dit vlak kan de testamentaire ouderlijke boedelverdeling minder interessant zijn omdat ze in mindere mate een anticipatief en dus geruststellend effect heeft. ³⁹ De onmiddellijke verjonging van een familiebedrijf is ook moeilijk te bereiken met een testamentaire ouderlijke boedelverdeling. Een globale erfovereenkomst of een ascendentenverdeling onder levenden kan de onmiddellijke overgang van een familiebedrijf naar een jongere generatie vergemakkelijken.⁴⁰

b) Integratie van vroegere schenkingen

12. Soorten schenkingen – Artikel 1100/7, § 1, eerste lid BW vermeldt dat men vroegere schenkingen mag betrekken in de globale erfovereenkomst om het evenwicht tussen de vermoedelijke erfgenamen in rechte nederdalende lijn te verkrijgen. Die schenkingen moeten dan duidelijk worden vermeld in de globale erfovereenkomst. Het maakt niet uit of het gaat over schenkingen op voorschot van erfdeel of buiten erfdeel, of in welke vorm die schenking is gebeurd. Men kan niet alleen geregistreerde schenkingen vermelden, maar ook niet-geregistreerde bank- of handgift en (onrechtstreekse schenkingen). Men is niet verplicht alle voorgaande schenkingen op te nemen.⁴¹ Ook hier krijgen de partijen dus een grote vrijheid. De situatie is anders bij een ouderlijke boedelverdeling, hetgeen wordt aangehaald in de parlementaire voorbereiding van de Nieuwe Erfwet (zie supra, nr. 4). Hoewel de wettekst (art. 1075-1080 BW) dit niet voorziet, wordt vaak aangenomen dat men bij een ouderlijke boedelverdeling eerdere schenkingen op voorschot van erfdeel kan betrekken, zij het met instemming van de begiftigde.⁴² Het argument luidt dat die goederen toch deel zouden uitmaken van de toekomstige nalatenschap van de schenker, omdat ze (of hun waarde) via de inbreng zouden terugkeren naar de te verdelen massa.⁴³ De vermoedelijke erfgenaam in rechte nederdalende lijn kiest dan voor een vervroegde inbreng in de verdeling.⁴⁴ Gezien goederen die eerder werden geschonken buiten erfdeel niet onderworpen zijn aan het principe van de inbreng, kan men die goederen niet betrekken in een ouderlijke boedelverdeling.⁴⁵ Die mogelijkheid tot integratie van eerdere schenkingen op voorschot van erfdeel in een ouderlijke boedelverdeling wordt niet op unanieme wijze door de rechtsleer aanvaard, en al zeker niet indien het gaat om een ouderlijke boedelverdeling onder levenden.⁴⁶ De globale erfovereenkomst biedt hier dus ruimere en meer rechtszekere mogelijkheden.

c) Opname van een oplegsom of schuldvordering

13. Oplegsom of schuldvordering – Om het hierboven geschetste evenwicht in een globale erfovereenkomst te verkrijgen, voorziet de wet dat aan de ene erfgenaam de verplichting kan worden opgelegd om aan een andere erfgenaam een geldsom te betalen, waardoor die laatste erfgenaam een schuldvordering verkrijgt. De betalingsmodaliteiten mogen vrij worden bepaald.⁴⁷ Over het algemeen aanvaarden de rechtspraak en rechtsleer dat men ook in een ouderlijke boedelverdeling met oplegsommen mag werken, zelfs al vult men zo de kavel van een van de

vermoedelijke erfgenamen in rechte nederdalende lijn volledig op met de oplegsom.⁴⁸

Een oplegsom is de geldsom die men bij een verdeling betreft om een eventuele ongelijkheid te compenseren. Men moet de oplegsom in de akte zelf bepalen, want indien men de mogelijkheid openlaat om later de som te begroten, kan er geen sprake zijn van een onmiddellijke en definitieve verdeling.⁴⁹ Zelfs indien men de opleg op termijn moet voldoen, is er sprake van een werkelijke verdeling in kavels en dus van een geldige ouderlijke boedelverdeling. De kavel van de afstammeling die de opleg nog dient te ontvangen, is opgevuld met een schuldvordering op termijn ter waarde van de opleg.⁵⁰

Zowel binnen de globale erfovereenkomst als binnen de ouderlijke boedelverdeling kan men dus werken met de toekenning van schuldvorderingen.⁵¹ Het is dan ook niet duidelijk waarom de parlementaire voorbereiding van de Nieuwe Erfwet stelt dat de mogelijkheid tot de toebedeling van een schuldvordering bij een globale erfovereenkomst een verschilpunt is ten opzichte van de ouderlijke boedelverdeling (zie supra, nr. 4). Daarnaast impliceert de parlementaire voorbereiding dat de schuldvordering in de context van een globale erfovereenkomst een toekomstig goed is.⁵² Ook dat klopt volgens mij niet. De schuldvordering kan in de globale erfovereenkomst worden gecreëerd en haar betalingsmodaliteiten kunnen erin worden bepaald.⁵³ De schuldvordering bestaat dus al, maar is niet per se meteen betaalbaar. Zij vindt haar oorsprong niet in het vermogen van de schenker, maar de ene vermoedelijke erfgenaam in nederdalende lijn betaalt de schuldvordering aan de andere vermoedelijke erfgenaam, net zoals bij de ouderlijke boedelverdeling.

d) Voordelen

14. Voordelen – Zoals ik eerder vermeldde, kan het in een globale erfovereenkomst vastgestelde evenwicht rekening houden met wat artikel 1100/7, § 1, tweede lid BW “voordelen” noemt. De voordelen kunnen voordien of in de overeenkomst zelf aan de vermoedelijke erfgenamen zijn toegekend. De wet noch de parlementaire voorbereiding van de Nieuwe Erfwet vermeldt een definitie van een voordeel. De parlementaire voorbereiding geeft wel voorbeelden: “de kosten voor een studie in het buitenland of de kosten voor een verblijf in het buitenland die zouden zijn aangegaan voor de opleiding van één van de vermoedelijke erfgenamen in rechte nederdalende lijn, [...]” of “de hypothese waarbij één van de vermoedelijke erfgenamen in rechte nederdalende lijn zou hebben genoten van een voordeel doordat hij bij zijn ouders na zijn opleiding gehuisvest (en zelfs “gevoed”) is gebleven (en, desgevallend, tot een gevorderde leeftijd), waarmee, middels het akkoord van alle partijen bij de overeenkomst, ook rekening kan worden gehouden”.⁵⁴ Het kan gaan om dienstengift en.⁵⁵ De voordelen, die civielrechtelijk niet als schenkingen worden beschouwd, worden dan conventioneel gelijkgesteld met schenkingen (art. 1100/7, § 1, tweede lid BW). De artikelen 1075-1080 BW voorzien geen enkele mogelijkheid om dergelijke voordelen in een ouderlijke boedelverdeling te integreren. De globale erfovereenkomst biedt dus ruimere mogelijkheden omtrent het betrokken voorwerp, en er geldt geen objectief-kwantitatieve beperking voor de verscheidene toewijzingen.

e) De situatie van elk van de vermoedelijke erfgenamen

15. Situatie van elk van de vermoedelijke erfgenamen – Om het evenwicht in een globale erfovereenkomst te bereiken, kan men rekening houden met de situatie van elk van de vermoedelijke erfgenamen (art. 1100/7, § 1, eerste lid BW). Dit betekent dat het te bereiken evenwicht subjectief is en aangepast moet zijn aan de concrete situatie van elke vermoedelijke

erfgenaar in rechte nederdalende lijn. Zo kan een vermoedelijke erfgenaar in rechte nederdalende lijn het billijk en evenwichtig vinden dat hij mathematisch minder krijgt dan de anderen omdat zijn persoonlijke of professionele situatie dit toelaat.⁵⁶ Die aanpak staat haaks op het objectief-kwantitatieve evenwicht dat men met een ouderlijke boedelverdeling beoogt, en is er dus ook niet mogelijk.

C. DE PARTIJEN

a. Principe: een ouder en alle vermoedelijke afstammelingen in rechte nederdalende lijn

16. Beperkt personeel toepassingsgebied – Een globale erfovereenkomst wordt in principe gesloten door een ouder en al zijn of haar vermoedelijke erfgenamen in rechte nederdalende lijn. Weigert een van de vermoedelijke erfgenamen in rechte nederdalende lijn zijn of haar medewerking, dan kan men geen globale erfovereenkomst sluiten.⁵⁷ Men mag eveneens de echtgenoot of echtgenote (art. 1100/7, § 2 BW), de kleinkinderen (art. 1100/7, § 4 BW) of een of meerdere kinderen van de echtgenoot of wettelijk samenwonende partner betrekken (art. 1100/7, § 5 BW) (zie infra). Het personeel toepassingsgebied is dus beperkt. De wetgever wilde het principiële verbod van erfovereenkomsten niet op een overmatige wijze uithollen.⁵⁸ Dezelfde vereiste bestaat bij de ouderlijke boedelverdeling: de ouder-beschikker moet alle kinderen betrekken.⁵⁹ Ook de afstammelingen van eventueel vooroverleden kinderen worden daaronder begrepen, omwille van het principe van de wettelijke plaatsvervulling.⁶⁰ Enkel erfgerechtigde kinderen kunnen deel uitmaken van een ouderlijke boedelverdeling: kinderen die op het ogenblik van de akte onwaardig zijn, moeten niet in de ascendentenverdeling worden opgenomen.⁶¹ Hun eventuele afstammelingen moeten dan wel betrokken worden als deze bij plaatsvervulling opkomen. Dezelfde principes gelden bij een globale erfovereenkomst, gelet op de vereiste betrokkenheid van alle vermoedelijke erfgenamen in rechte nederdalende lijn.

Buiten voormelde partijen kan bij een ouderlijke boedelverdeling enkel een persoon worden betrokken die van de boedelverdelers het recht heeft gekregen om met een algemene roeping of roeping ten algemene titel in de verdeling van de nalatenschap tussen te komen, via een contractuele erfstelling of een legaat.⁶² Dit lijkt mij bij een globale erfovereenkomst niet mogelijk te zijn, gezien de bewoordingen van de parlementaire voorbereiding van de Nieuwe Erfwet.⁶³ Wel voorziet de wetgever de mogelijkheid om de echtgenote van de beschikker (zie infra, nrs. 18 e.v.), de kinderen van de vermoedelijke erfgenaar (zie infra, nr. 24) alsook de stiefkinderen bij de globale erfovereenkomst te betrekken (zie infra, nr. 25).

17. De vermoedelijke erfgenaar komt uiteindelijk niet tot de nalatenschap – Wat gebeurt er indien een vermoedelijke erfgenaar in rechte nederdalende lijn overlijdt of onwaardig wordt nadat de rechtshandeling werd opgesteld, maar vooraleer de nalatenschap van de beschikker openvalt? Wat gebeurt er indien de vermoedelijke erfgenaar uiteindelijk de nalatenschap verwerpt? De wetsbepalingen in verband met de globale erfovereenkomst en de ouderlijke boedelverdeling zeggen daar niets over. Ik onderscheid twee verschillende situaties.

Situatie 1 – Het kind laat erfgenamen in rechte lijn na

In de situatie waarin het vooroverleden, onwaardige of verwerpende kind zelf erfgenamen in rechte lijn nalaat, zal er plaatsvervulling plaatsgrijpen. Het vooroverlijden, de onwaardigheid of de verwerping heeft geen invloed op de geldigheid van de globale erfovereenkomst.⁶⁴ Ook de geldigheid van de ouderlijke boedelverdeling onder levenden komt in dergelijke gevallen niet in het gedrang.⁶⁵ Hetzelfde geldt voor een testamentaire ascendentenverdeling.⁶⁶

De vraag rest wat er gebeurt met de goederen die aan het kind zijn vermaakt via de globale erfovereenkomst of ouderlijke boedelverdeling onder levenden. Voor de globale erfovereenkomst is artikel 1100/4, § 2 BW van toepassing. Dit artikel bepaalt dat elke erfovereenkomst toegelaten door de wet degene bindt die tot de nalatenschap komt bij plaatsvervulling van de ondertekenaar. Artikel 1100/4, § 2 BW is ook toepasselijk op ouderlijke boedelverdelingen onder levenden (art. 1076, tweede lid, tweede zin BW) (zie supra, nr. 3). De plaatsvervuller vervult de plaats van de oorspronkelijke partij bij de globale erfovereenkomst en de ouderlijke boedelverdeling onder levenden. Binnen die figuren vindt er geen inbreng plaats (zie infra, nr. 29).⁶⁷ De plaatsvervullers moeten de goederen dus niet inbrengen, net zoals de oorspronkelijke partij. Het mechanisme van artikel 847 BW, dat bepaalt dat ook plaatsvervullers inbreng moeten doen, kan dus geen uitwerking vinden. Bij de testamentaire ouderlijke boedelverdeling komen de begiftigden als erfopvolgers ab intestato tot de nalatenschap, en niet als legatarissen.⁶⁸ Dat heeft onder meer tot gevolg dat de regels van wettelijke plaatsvervulling van toepassing zijn.⁶⁹ In geval van verwerping, vooroverlijden of onwaardigheid neemt de plaatsvervuller de plaats in van zijn rechtsvoorganger. Ook hier moet de plaatsvervuller de goederen dus niet inbrengen. De aanspraken van de andere erfgenamen worden daarmee ook niet aangetast, want zij waren betrokken bij de ouderlijke boedelverdeling bij testament, die hen een kwantitatieve gelijkheid biedt.

Zoals gezegd, komen de begiftigden als erfopvolgers ab intestato tot de nalatenschap, en niet als legatarissen.⁷⁰ Daarom wordt door de klassieke rechtsleer gesteld dat indien een afstammeling de nalatenschap verwerpt, hij afstand neemt van zijn hoedanigheid van wettelijk erfgenaam. Hij kan zich dan ook niet meer beroepen op het deel dat hem werd toegekend bij de ascendentenverdeling.⁷¹ Bovendien neemt men aan dat wanneer men het bij testamentaire ascendentenverdeling toegekende lot niet aanvaardt, men de gehele nalatenschap verwerpt. Een andere visie zou het recht van de ascendent uithollen om een testamentaire ouderlijke boedelverdeling op te maken.⁷² De testamentaire ascendentenverdeling is dus een sterk middel voor de toekomstige erflater om zijn wil op te leggen over de dood heen.⁷³

Situatie 2 – Het kind laat geen erfgenamen in rechte lijn na

Laat de vooroverleden, onwaardige of verwerpende partij bij de globale erfovereenkomst of ouderlijke boedelverdeling zelf geen erfgenamen in rechte nederdalende lijn na, dan kan er geen plaatsvervulling plaatsvinden. De geldigheid van de globale erfovereenkomst of ouderlijke boedelverdeling wordt zoals in de vorige situatie niet aangetast. Wat dient er in dit geval met de kavel van dat kind te gebeuren? Verwerpt de vermoedelijke erfgenaam de nalatenschap of is hij onwaardig, dan is artikel 848 BW van toepassing: de begiftigde mag het goed behouden, doch slechts ten belope van het beschikbaar deel en voor zover de gift niet herroepen wordt wegens ondankbaarheid.⁷⁴ Is de begiftigde vooroverleden zonder afstammelingen en gaat het om schenkingen opgenomen of vermeld in een globale erfovereenkomst of een ascendentenverdeling onder levenden, dan vindt de wettelijke terugkeer plaats (art. 747 BW).⁷⁵ Is de begiftigde

vooroverleden zonder afstammelingen en gaat het om een testamentaire ascendentenverdeling, dan zal de kavel van het desbetreffende kind vererven via het ab intestato erfrecht.⁷⁶

b. Beide ouders en alle vermoedelijke afstammelingen in rechte nederdalende lijn

18. Principe – Artikel 1100/7, § 2 BW bepaalt dat ouders niet alleen, maar ook gezamenlijk een globale erfovereenkomst kunnen sluiten met al hun respectievelijke vermoedelijke erfgenamen in rechte nederdalende lijn. De kinderen van elke ouder apart en alle gemeenschappelijke kinderen moeten in dat geval worden betrokken.⁷⁷ Artikel 1075 BW bepaalt voor de ouderlijke boedelverdeling dat enkel de ouders en andere bloedverwanten in de opgaande lijn hun goederen tussen hun kinderen en afstammelingen kunnen verkavelen en verdelen. Het artikel vermeldt niet uitdrukkelijk of de ouders op gezamenlijke wijze een ouderlijke boedelverdeling mogen opstellen. Toch neemt men algemeen aan dat dit mag. Men spreekt dan van een conjunctieve ouderlijke boedelverdeling, die enkel onder levenden kan plaatsvinden, gelet op het verbod van het conjunctief testament.⁷⁸ Bovendien zou een conjunctieve testamentaire ouderlijke boedelverdeling strijdig zijn met het beginsel dat de vereffening-verdeling van de huwgemeenschap deze van de nalatenschap voorafgaat.⁷⁹

19. Globale aanpak – De globale erfovereenkomst zal vaak gezamenlijk worden opgemaakt door beide ouders wanneer zij alle twee nog in leven zijn.⁸⁰ Deze formule maakt het mogelijk om een evenwicht vast te stellen wanneer de vermoedelijke erfgenamen in rechte nederdalende lijn elk goederen geschonken krijgen uit het eigen vermogen van een ouder. Het wettelijke erfrecht wikkelt de vermogens van overledenen nalatenschap per nalatenschap af: de gelijkberechtiging van de erfgenamen wordt per nalatenschap bekeken. Maken de ouders de globale erfovereenkomst gezamenlijk, dan wijkt men van dit principe af en hanteert men een globale aanpak. Men bereikt het evenwicht dan door rekening te houden met alle verkregen schenkingen of voordelen, ongeacht van welke ouder de schenking of het voordeel afkomstig is (art. 1100/7, § 2, tweede lid BW).⁸¹ De vermoedelijke erfgenamen zijn dan globaal gezien op een gelijkwaardige manier bevoorreed. Een globale aanpak vinden we ook terug bij de conjunctieve ouderlijke boedelverdeling: alle goederen die in de verdeling worden betrokken, vormen een enkele massa. Die globale massa dient bij de ascendentenverdeling als basis bij de beoordeling van de gelijkberechtiging en de naleving van de reservataire rechten van iedere vermoedelijke erfgenaam (hetgeen niet aan de orde is bij een globale erfovereenkomst, zie infra, nr. 33).⁸²

20. Gemeenschapsgoederen – De conjunctieve ouderlijke boedelverdeling biedt de enige mogelijkheid om gemeenschapsgoederen te betrekken bij de verdeling. Dat is belangrijk, want het geval waarin slechts één ouder wil verdelen en dan nog enkel zijn eigen goederen, komt in de praktijk niet vaak voor.⁸³ Artikel 1419 BW bepaalt dat de ene echtgenoot niet bij akte onder levenden kan beschikken over de gemeenschappelijke goederen zonder toestemming van de andere echtgenoot.⁸⁴ Hetzelfde geldt voor de globale erfovereenkomst, aangezien de wettekst niet in een uitzondering op artikel 1419 BW voorziet. Is men gehuwd onder een gemeenschapsstelsel en wil men via een globale erfovereenkomst aanwinsten schenken of andere goederen die zich in het gemeenschappelijk vermogen bevinden, dan moet men gebruikmaken van artikel 1100/7, § 2 BW en de andere echtgenoot betrekken in de globale erfovereenkomst.

c. Tussenkost van de echtgenote⁸⁵

21. Gevaar voor de constructie – De langstlevende echtgenote heeft een uitgebreid reservatair erfrecht, dat bestaat uit een abstracte of een concrete reserve (art. 915bis, §§ 1-2 BW). Zij kan een vordering tot inkorting instellen wanneer haar reservataire aanspraken worden geschonden, althans indien de inkorting betrekking heeft op gift en gedaan door de overledene op een tijdstip waarop de echtgenote die hoedanigheid reeds had (art. 915bis, § 2/1 en art. 1100/7, § 8, vierde lid BW).⁸⁶ De door de toekomstige erflater bedoelde rechtsfiguur – globale erfovereenkomst of ouderlijke boedelverdeling – kan op die manier dus in gevaar worden gebracht.⁸⁷ Een globale erfovereenkomst of ouderlijke boedelverdeling kan daarentegen onder het nieuwe erfrecht niet in gevaar worden gebracht door een verzoek tot inbreng door de langstlevende echtgenote. De mogelijkheid voor de langstlevende echtgenote om giften te laten inbrengen werd door de Nieuwe Erfwet immers afgeschaft (nieuw art. 858bis, § 2 BW).⁸⁸

22. Beveiliging – Artikel 1100/7, § 7 BW voorziet in een mogelijkheid tot beveiliging van de globale erfovereenkomst tegen het hierboven uiteengezette gevaar. De wettekst laat toe dat een echtgenote in de akte tussenkost. Zij verzaakt op die manier op anticipatieve wijze aan de vordering tot inkorting met betrekking tot de gift en opgenomen of vermeld in de globale erfovereenkomst. Men kan die verzaking in de akte preciseren: ze kan bijvoorbeeld enkel betrekking hebben op de abstracte reserve van de langstlevende echtgenote en niet op haar concrete reserve. De tussenkost kan zelfs louter formeel zijn: de partijen kunnen overeen komen dat de toestemming van de echtgenote van de beschikker niet de gevolgen met zich meebrengt die worden beschreven in artikel 1100/7, § 7 BW.⁸⁹ De wetteksten omtrent de ouderlijke boedelverdeling (art. 1075-1080 BW) voorzien niet in een dergelijke mogelijkheid tot tussenkost. Toch zou de langstlevende echtgenote in een ouderlijke boedelverdeling onder levenden kunnen tussenkomen via het procedé van artikel 918 BW. Men legt dan een eenzijdige verklaring af in de ouderlijke boedelverdeling onder levenden, waardoor men op anticipatieve wijze afstand doet van de vordering tot inkorting. De tekst van de wet laat in artikel 918 BW geen precisering toe, zoals zij dat wel doet in artikel 1100/7, § 7 BW. De mogelijkheid om het procedé van artikel 918 BW te gebruiken staat uiteraard niet open voor testamentaire ascendentenverdelingen.

23. De echtgenote komt niet tussen – Is de echtgenote geen partij bij de globale erfovereenkomst of weigert zij tussen te komen (met verzaking), dan behoudt zij de mogelijkheid om later, bij schending van haar reserve, een vordering tot inkorting in te stellen met betrekking tot de in de globale erfovereenkomst vermelde of gedane schenkingen. Voor de langstlevende echtgenote worden de schenkingen uit de globale erfovereenkomst dan vermoed te zijn gedaan aan het geheel van de vermoedelijke erfgenamen in rechte nederdalende lijn die partij waren bij de globale erfovereenkomst (art. 1100/7, § 8, derde lid BW). De langstlevende echtgenote kan nog bij latere akte in de globale erfovereenkomst tussenkomen, zodat de akte alsnog wordt beveiligd.⁹⁰ Ook de langstlevende echtgenote die niet betrokken was bij een ouderlijke boedelverdeling en die haar reserve aangetast ziet, kan een vordering tot inkorting instellen. Een latere tussenkost via artikel 918 BW in een ouderlijke boedelverdeling onder levenden is hier mogelijk om alsnog beveiliging in te bouwen, aangezien de wettekst van 918 BW vermeldt dat de eenzijdige verklaring naderhand kan gebeuren.

d. Artikel 1100/7, § 4 BW: de generatiesprong

24. Generatiesprong – Artikel 1100/7, § 4 BW bepaalt dat elke vermoedelijke erfgenaam in rechte nederdalende lijn erin kan toestemmen dat zijn eigen kinderen in zijn plaats worden toebedeeld

binnen een globale erfovereenkomst. Alle kinderen van de desbetreffende vermoedelijke erfgenaam in rechte nederdalende lijn moeten dan worden betrokken. De vermoedelijke erfgenaam in rechte nederdalende lijn verzaakt in de globale erfovereenkomst om persoonlijk te worden toebedeeld. In de nalatenschap van de vermoedelijke erfgenaam in rechte nederdalende lijn worden de verkregen goederen ten opzichte van diens kinderen behandeld alsof ze deze rechtstreeks van hun ouder hebben verkregen (art. 1100/4, § 4, tweede lid BW).⁹¹ De Nieuwe Erfwet voerde die mogelijkheid tot generatiesprong niet in voor de ouderlijke boedelverdeling. De kinderen van de vermoedelijke erfgenaam kunnen niet worden betrokken in een ascendentenverdeling tussen een ouder en een vermoedelijke erfgenaam.⁹² Nochtans is de rechtstreekse begunstiging van kleinkinderen zonder het evenwicht tussen de staken onderling te verbreken een vaak voorkomende bekommernis.⁹³ Om dit te bereiken, kan men enkel gebruikmaken van een globale erfovereenkomst, en niet van een ouderlijke boedelverdeling.

e. De stiefkinderen

25. Geen juridische afstammingsband – De wet voorziet de mogelijkheid om een of meerdere kinderen van de echtgenoot of wettelijk samenwonende partner te betrekken in een globale erfovereenkomst (art. 1100/7, § 5 BW).⁹⁴ Bijgevolg kan men ook stiefkinderen in de constructie betrekken, althans onder de voorwaarde dat het hierboven beschreven evenwicht tussen de vermoedelijke erfgenamen in rechte nederdalende lijn niet wordt verstoord.⁹⁵ De partijen die betrokken zijn bij de globale erfovereenkomst kunnen dan niet langer de inkorting vorderen van de in de overeenkomst vermelde toebedelingen aan de stiefkinderen (zie infra, nr. 33). Die mogelijkheid is vrij innovatief, omdat het de eerste keer is dat de wetgever op uitdrukkelijke wijze een conventionele familiaalvermogensrechtelijke rechtsfiguur uitstippelt waarbij men stiefkinderen kan betrekken. Op uitzonderlijke wijze worden personen met wie de beschikker geen juridische afstammingsband heeft, dus toegelaten tot de rechtsfiguur van de globale erfovereenkomst.⁹⁶ De focus komt daarmee minder te liggen op het criterium van de juridische afstammingsband. Men wil met die mogelijkheid tegemoetkomen aan de wens om kinderen van de (nieuwe) echtgenoot of wettelijk samenwonende partner op dezelfde wijze te bevoordelen als de eigen kinderen.⁹⁷ De wettekst van artikel 1075 BW lijkt voor de ascendentenverdeling niet toe te staan dat men andere personen dan de ouders (of beter: ascendenten in opgaande lijn) en de kinderen kan betrekken. Toch zagen we reeds dat de rechtsleer aanneemt dat men bij een ascendentenverdeling een persoon kan betrekken die van de boedelverdelers het recht heeft gekregen om in de verdeling van de nalatenschap tussen te komen, via een contractuele erfstelling of een legaat (zie supra, nr. 16).⁹⁸ Het is dus niet ondenkbaar om op die manier een stiefkind te betrekken bij de ouderlijke boedelverdeling.⁹⁹

f. De bekwaamheid van de partijen tot schenken en ontvangen

26. Minderjarige kinderen – Artikel 1100/7, § 3 BW bepaalt dat de schenkingen toegekend in de globale erfovereenkomst worden beheerst door het gemeen recht inzake schenkingen, inzonderheid wat de bekwaamheid tot schenken en ontvangen betreft. Minderjarige kinderen kunnen aldus worden betrokken bij een globale erfovereenkomst, doch de overeenkomst heeft voor hen niet hetzelfde definitieve karakter als voor de andere partijen (art. 1100/7, § 6, tweede lid BW) (zie infra, nrs. 30 en 34). Artikel 1100/7, § 3 BW heeft tot gevolg dat de gemeenrechtelijke artikelen 378, § 1, eerste lid BW jo. artikel 410, § 1, 6° en 10° BW van toepassing zijn. Wanneer minderjarige kinderen een schenking ontvangen van hun ouders in het kader van een globale erfovereenkomst, moeten zij

dus in principe een machtiging van de vrederechter verkrijgen voor de aanvaarding van die schenking (art. 378, § 1, eerste lid BW jo. art. 410, § 1, 6° BW), tenzij een ascendent de schenking voor het kind aanvaardt (art. 935, derde lid BW) of tenzij men gebruikmaakt van een gekruiste aanvaarding.¹⁰⁰ In elk geval moet er een bijzondere machtiging aan de vrederechter worden gevraagd voor de deelname aan de rechtsfiguur als toegelaten erfovereenkomst (art. 378, § 1, eerste lid BW jo. art. 410, § 1, 10° BW).¹⁰¹ Die regels gelden evenzeer voor ouderlijke boedelverdelingen onder levenden, die middels schenkingen tot stand komen.¹⁰² Artikel 1076, tweede lid, tweede zin BW bepaalt dat de artikelen 1100/2 tot 1100/6 BW van toepassing zijn. Artikel 1100/2 BW bepaalt uitdrukkelijk dat artikel 410, § 1, 10° BW van toepassing is. Ontvangt een minderjarige een toebedeling in het kader van een testamentaire ascendentenverdeling, dan is er eveneens een machtiging nodig (art. 378, § 1, eerste lid BW jo. art. 410, § 1, 5° en 6° BW).

27. Meerderjarige onbekwaamverklaarden – Ook beschermde meerderjarigen die onbekwaam zijn verklaard om erfovereenkomsten te sluiten, kunnen partij zijn bij een globale erfovereenkomst of bij een ouderlijke boedelverdeling onder levenden. Er bestaan twee scenario's: 1) de beschermde meerderjarige kan zelf optreden; en 2) de beschermde meerderjarige kan vertegenwoordigd worden.

De beschermde meerderjarige kan aan de vrederechter machtiging vragen om zelf de globale erfovereenkomst of ouderlijke boedelverdeling onder levenden te sluiten. De vrederechter oordeelt over de wilsbekwaamheid van de beschermde persoon (art. 1100/2, § 2, eerste lid BW). Verkrijgt de beschermde meerderjarige de machtiging om zelf de globale erfovereenkomst of ouderlijke boedelverdeling onder levenden te mogen sluiten, dan kan hij zowel optreden in de hoedanigheid van beschikker als in de hoedanigheid van vermoedelijke erfgenaam in rechte nederdalende lijn. Bovendien mag hij verzaken aan rechten in een nog niet opengevallen nalatenschap.¹⁰³ Indien de beschermde meerderjarige binnen het kader van een globale erfovereenkomst of ouderlijke boedelverdeling onder levenden schenkingen toebedeelt, dan moet hij ook machtiging vragen overeenkomstig artikel 905 BW indien hij onbekwaam werd verklaard om schenkingen te doen.¹⁰⁴ Wil de beschermde meerderjarige een testamentaire boedelverdeling opmaken en is hij onbekwaam verklaard om een testament op te maken, dan moet hij machtiging vragen overeenkomstig artikel 905, derde lid BW en dan kan het testament enkel in authentieke vorm worden opgesteld, zonder dat het ontwerp aan de vrederechter moet worden voorgelegd.¹⁰⁵

Kan de beschermde meerderjarige de machtiging om de globale erfovereenkomst of ouderlijke boedelverdeling onder levenden zelf te sluiten niet verkrijgen, dan kan de bewindvoerder de machtiging vragen om de globale erfovereenkomst te sluiten in naam en voor rekening van de beschermde meerderjarige (art. 1100/2, § 2, tweede lid en art. 499/7, § 2, eerste lid, 15° BW). De beschermde meerderjarige kan dan geen partij zijn in de hoedanigheid van beschikker en kan niet verzaken aan rechten in een nog niet opengevallen nalatenschap, omdat dit hoogstpersoonlijke rechtshandelingen zijn (art. 497/2, 27° BW).¹⁰⁶ Indien de beschermde meerderjarige in het kader van de globale erfovereenkomst of ascendentenverdeling onder de levenden schenkingen ontvangt, dan moet de bewindvoerder ook machtiging vragen overeenkomstig artikel 499/7, § 2, eerste lid, 6° BW jo. artikel 935, eerste lid BW indien de beschermde meerderjarige onbekwaam werd verklaard om schenkingen te aanvaarden. Een testamentaire ouderlijke boedelverdeling kan wegens het hoogstpersoonlijk karakter van het testament niet bij vertegenwoordiging door de bewindvoerder worden opgemaakt.¹⁰⁷ De beschermde meerderjarige die onbekwaam is om legaten te ontvangen, kan via zijn bewindvoerder na machtiging van de vrederechter zijn toebedeling in een testamentaire ascendentenverdeling ontvangen (art. 499/7, § 2, eerste lid, 5° en 6° BW).

28. Verlies aan formalistische flexibiliteit – Met de bovenstaande nieuwe regels omtrent de bekwaamheid om erfovereenkomsten te sluiten verliest de ouderlijke boedelverdeling onder

levenden aan formalistische flexibiliteit. Een vaak aangehaald voordeel van de ouderlijke boedelverdeling was dat men de strenge vereisten vermeed die gelden voor een gebruikelijke verdeling van een nalatenschap waarbij minderjarigen betrokken zijn. De enige vormvereisten die moesten worden nageleefd, waren die van de schenkingen en testamenten.¹⁰⁸ Men had voorheen geen machtiging van de vrederechter nodig (men kon werken met de ascendentenaanvaarding of een gekruiste aanvaarding), doch nu zal men minstens de machtiging voor de akte als erfovereenkomst moeten verkrijgen (art. 410, § 1, 10° BW).

D. AANVECHTINGSMOGELIJKHEDEN

a. Het verzoek tot inbreng

29. Geen verzoek tot inbreng – De partijen die in een globale erfovereenkomst toestemmen, verzaken aan het verzoek tot inbreng in de nalatenschap (art. 1100/7, § 6, eerste lid BW).¹⁰⁹ Dit is een van de effecten die de rechtsfiguur “definitief” maken. Dit kenmerk vindt men eveneens terug bij de ouderlijke boedelverdeling: de goederen die het voorwerp uitmaken van een ascendentenverdeling, moeten niet worden ingebracht.¹¹⁰ De ouderlijke boedelverdeling is immers een anticipatieve verdeling (zie supra, nr. 3): toepassing van de inbreng bij het overlijden van de ouder is een verdelingsverrichting en zou de gevolgen van de anticipatieve verdeling ongedaan maken. De inbreng en de ascendentenverdeling zijn dus rechtsfiguren die onverzoenbaar zijn.¹¹¹ Op dit vlak hebben de globale erfovereenkomst en de ouderlijke boedelverdeling dus dezelfde rechtsgevolgen.

30. Minderjarigen – Minderjarige kinderen kunnen worden betrokken bij een globale erfovereenkomst (zie supra, nr. 26), maar in tegenstelling tot de andere partijen kunnen zij niet verzaken aan hun verzoek tot inbreng (art. 1100/7, § 6, tweede lid BW). Die regeling strookt met de nieuwe artikelen 410, § 1, 10° en 1100/2, § 1 BW, die bepalen dat minderjarigen bij toegelaten erfovereenkomsten enkel als vermoedelijke erfgenaam kunnen optreden zolang de erfovereenkomst in hunnen hoofde geen verzaking aan rechten inhoudt. Een globale erfovereenkomst waarin minderjarigen betrokken zijn, biedt daarom geen zekerheid. Die erfovereenkomst zal immers niet sluitend zijn: bij het openvallen van de nalatenschap kan de minderjarige nog steeds om inbreng verzoeken.¹¹² Minderjarigen kunnen eveneens deelnemen aan een ouderlijke boedelverdeling (zie supra, nr. 26). Artikel 1100/2, § 1 BW is van toepassing op de ouderlijke boedelverdeling onder levenden (art. 1076, tweede lid, tweede zin BW). Voor minderjarigen kan ook de ouderlijke boedelverdeling onder levenden dus geen verzaking aan rechten in een niet opengevallen nalatenschap tot gevolg hebben. Toch kan de minderjarige die betrokken is bij een ouderlijke boedelverdeling, niet om de inbreng verzoeken, want de ouderlijke boedelverdeling en de inbreng zijn onverzoenbaar (zie supra, nr. 29).

b. De vordering tot inkorting

31. Samenstelling fictieve massa – Artikel 1100/7, § 6, derde lid BW bepaalt dat schenkingen die worden betrokken in een globale erfovereenkomst, in rekening moeten worden gebracht bij de samenstelling van de fictieve massa.¹¹³ De omvang en de samenstelling van de fictieve massa en dus ook het beschikbaar deel veranderen dus niet. De situatie van een derde (geen partij bij de globale erfovereenkomst) die door de erflater werd begiftigd en dus het risico loopt een vordering tot

inkorting te moeten ondergaan, wijzigt niet.¹¹⁴ De wet spreekt zich niet uit over de samenstelling van de fictieve massa wanneer het over de ouderlijke boedelverdeling gaat. Men neemt aan dat ook de goederen die bij een ascendentenverdeling werden betrokken, bij de fictieve massa moeten worden gerekend volgens de regels van artikel 922 BW.¹¹⁵

32. Aanrekening – Hoewel dit niet op expliciete wijze in de wet staat, moet er een aanrekening plaatsvinden van de schenkingen die deel uitmaken van een globale erfovereenkomst. De gift en die in principe vatbaar zijn voor inbreng, moeten worden aangerekend op de globale reserve, ook al worden zij niet ingebracht in de te verdelen massa (zie supra, nr. 29). De gift en die buiten erfdeel zijn gebeurd, moeten worden aangerekend op het beschikbaar gedeelte, ook al kan er geen inkorting worden gevorderd door de partijen betrokken in de globale erfovereenkomst (zie infra, nr. 33).¹¹⁶ De aanrekening van de goederen gebeurt bij de ouderlijke boedelverdeling steeds op de globale reserve, ongeacht hoe men de schenking in de akte had benoemd.¹¹⁷ Sedert de Nieuwe Erfwet bepaalt artikel 1079 BW omtrent de ouderlijke boedelverdeling uitdrukkelijk dat de mogelijkheid openstaat om bij schending van de reserve inkorting te vorderen overeenkomstig de artikelen 920 tot 928.¹¹⁸ Artikel 922, §§ 2-3 BW bepaalt de aanrekeningsregels die de Nieuwe Erfwet oplegt. Schenkingen op voorschot van erfdeel aan reservataire erfgenamen moeten in de eerste plaats worden aangerekend op de globale reserve en bijkomend op het beschikbaar deel (art. 922, § 2 BW). Schenkingen buiten erfdeel moeten worden aangerekend op het beschikbaar deel (art. 922, § 3 BW). De ouderlijke boedelverdeling kan echter geen gift buiten erfdeel omvatten, want ze bevoordeelt in principe geen erfgenamen tegenover anderen (zie supra, nr. 6).¹¹⁹ Artikel 922, § 3 BW zal dus geen toepassing kunnen vinden op ouderlijke boedelverdelingen. De schenkingen die onderdeel zijn van een ouderlijke boedelverdeling, moeten dus worden aangerekend op het beschikbaar deel indien men via de aanrekening de globale reserve overschrijdt (art. 922, § 2 BW).

33. Vordering tot inkorting – Artikel 1100/7, § 6, eerste lid BW bepaalt ook het tweede aspect van het “definitieve” karakter van een globale erfovereenkomst: iedere partij verzaakt op anticipatieve wijze aan haar vordering tot inkorting. Ook bij de ouderlijke boedelverdeling was men voorheen van oordeel dat reservataire erfgenamen de gemeenrechtelijke vordering tot inkorting niet konden instellen.¹²⁰ Wél kon een kind in uitzonderlijke gevallen een bijzondere vordering tot inkorting instellen indien een van de deelgenoten ingevolge de verdeling en andere beschikkingen buiten erfdeel een groter voordeel genoot dan de wet toeliet (oud art. 1079, tweede zinsnede BW). Er bestond nogal wat discussie over hoe men nu moest berekenen of hetgeen de wet toeliet, overschreden was.¹²¹ Aangezien die bepaling nu is afgeschaft door de Nieuwe Erfwet, zal ik ze niet verder uiteenzetten.¹²²

De bijzondere vordering tot inkorting werd door de Nieuwe Erfwet afgeschaft en de gemeenrechtelijke vordering tot inkorting is nu, samen met de gemeenrechtelijke aanrekeningsregels, van toepassing op de ouderlijke boedelverdeling. De reservataire erfgenamen die betrokken zijn bij een ouderlijke boedelverdeling, zien sedert de Nieuwe Erfwet hun reserve op gemeenrechtelijke wijze beschermd. Zij kunnen de ouderlijke boedelverdeling met een gemeenrechtelijke vordering tot inkorting aanvechten indien hun reserve werd geschonden. Het gevaar van die aanvechtingsmogelijkheid moet nochtans worden genuanceerd: bij een ascendentenverdeling onder levenden worden de schenkingen gewaardeerd op de dag van de akte mits indexering (zie infra, nr. 38), en het beschikbaar deel is in de meeste gevallen groter dan onder het oude erfrecht.¹²³

De vraag stelt zich of men die nieuwe aanvechtingsmogelijkheid kan uitschakelen en men de ouderlijke boedelverdeling op die manier een definitiever karakter kan geven. Hiertoe staan volgens mij een drietal mogelijkheden open:

- i) in de ouderlijke ascendentenverdeling onder levenden kan men gebruikmaken van het nieuwe artikel 918 BW, dat gaat over de anticipatieve verzaking aan de vordering tot inkorting met betrekking tot schenkingen¹²⁴;
- ii) tevens is het mogelijk om te werken met een privatieve clause, die het aandeel van het beschikbaar deel van de betwistende erfgenaam buiten erfdeel vermaakt aan de erfgenamen die de ascendentenverdeling niet betwisten.¹²⁵ Erfgenamen worden zo ontmoedigd om de constructie in vraag te stellen. Vroeger raadde men dit beding niet altijd aan. Men kan immers geen bedingen opnemen die ingaan tegen de regels van openbare orde en goede zeden. De privatieve clause kon dus niet worden gebruikt om te verhinderen dat de constructie in vraag werd gesteld via de schending van de reserve.¹²⁶ Nu in de recente rechtsleer vrij algemeen wordt aangenomen dat de reserve van dwingend recht is, verliest dit tegenargument aan kracht.¹²⁷ Men moet wel opletten dat de uitwerking van het privaatief beding het beschikbaar deel niet uitput.¹²⁸ Dit risico is sedert de inwerkingtreding van de Nieuwe Erfwet minder groot, omdat het beschikbaar deel in de meeste gevallen omvangrijker is dan onder het oude erfrecht.¹²⁹ Een algemeen geformuleerde privatieve clause kan enkel worden gebruikt bij een testamentaire ascendentenverdeling. Het merendeel van de rechtsleer stelt dat een dergelijke privatieve clause in een ouderlijke boedelverdeling onder levenden een verboden erfovereenkomst is en een schenking van toekomstige goederen.¹³⁰ Een beperkte privatieve clause, die enkel betrekking heeft op de in de ouderlijke boedelverdeling onder levenden toebedeelde goederen, zou wel mogelijk zijn¹³¹;
- iii) ten slotte kan men de flexibiliteit van de testamentaire ouderlijke boedelverdeling aanwenden. In het tijdsverloop tussen het opstellen van het testament en het openvallen van de nalatenschap kunnen er zich omstandigheden voordoen die de dwingende aanspraken van reservataire erfgenamen in gevaar brengen. De testamentaire ouderlijke boedelverdeling biedt dan de soepelheid om de situatie gemakkelijk recht te trekken. De testamentaire ouderlijke boedelverdeling is immers eenzijdig herroepbaar en aanpasbaar (zie supra, nr. 9), en is uiteraard niet onderworpen aan de zware vormvereisten van erfovereenkomsten (zie infra, nr. 45).

34. Minderjarigen – Minderjarige kinderen kunnen worden betrokken bij een globale erfovereenkomst (zie supra, nr. 26), maar in tegenstelling tot de andere partijen kunnen zij niet anticipatief verzaken aan hun vordering tot inkorting (art. 1100/7, § 6, tweede lid BW).¹³² Een globale erfovereenkomst waarin minderjarigen betrokken zijn, biedt daarom geen zekerheid. Bij het openvallen van de nalatenschap kan de minderjarige nog steeds een vordering tot inkorting instellen indien zijn reserve geschonden is.¹³³ Minderjarigen kunnen eveneens deelnemen aan een ouderlijke boedelverdeling (zie supra, nr. 26). Artikel 1100/2, § 1 BW is van toepassing op de ouderlijke boedelverdeling onder levenden (art. 1076, tweede lid, tweede zin BW). Voor minderjarigen kan ook de ouderlijke boedelverdeling onder levenden dus geen verzaking aan rechten in een niet opengevallen nalatenschap tot gevolg hebben. Zij kunnen om dezelfde reden in de ouderlijke boedelverdeling onder levenden ook geen afstand doen van de gemeenrechtelijke vordering tot inkorting (via nieuw art. 918 BW). Met de hervorming van het beschikbaar deel (nieuw art. 913 BW) is het gevaar voor de vordering tot inkorting evenwel minder groot geworden.¹³⁴

c. Benadeling

35. Vernietigbaarheid – De ouderlijke boedelverdeling tracht een objectief-kwantitatief evenwicht te bereiken tussen de vermoedelijke erfgenamen in rechte nederdalende lijn (zie supra, nr. 6). Elk kind wiens kavel niet minstens drie vierde bedraagt van de gemiddelde waarde van alle kavels (d.i. het “normaal aandeel”) kan een vordering instellen tegen de ouderlijke boedelverdeling. De tekst van artikel 1079 BW stelt enkel dat de ouderlijke boedelverdeling kan worden “betwist”. Klassiek stelt men dat het gaat om een vordering tot vernietiging op grond van benadeling.¹³⁵ De eerste stukken uit de parlementaire voorbereiding van de Nieuwe Erfwet bevestigen dit.¹³⁶ Het gaat om een relatieve vernietigbaarheid.¹³⁷ De nietigheid heeft ernstige gevolgen: alle beschikkingen die de begiftigden hadden gedaan met de goederen die ze hadden verkregen, vervallen op grond van de voorafgaande nietige rechtshandeling, tenzij en in de mate dat een nieuwe verdeling de oude bevestigt.¹³⁸ De vordering tot vernietiging werd dan ook beschouwd als een ernstig risico, waardoor ouderlijke boedelverdelingen in de praktijk niet vaak voorkomen. Men beoordeelde immers pas bij het openvallen van de nalatenschap of er sprake was van benadeling (zie infra, nr. 37).

36. Nieuw erfrecht – De wetgever heeft met de Nieuwe Erfwet niet geraakt aan de bewoordingen van artikel 1079 BW die betrekking hebben op de vordering op grond van benadeling. Nochtans gaat het hier om een toepassing van de vordering wegens benadeling uit het gemeen recht (oud art. 887, tweede lid BW), die destijds door de wetgever werd overgenomen in artikel 1079 BW.¹³⁹ Ingevolge latere amendementen bij de Nieuwe Erfwet werd artikel 887, tweede lid BW aangepast.¹⁴⁰ Op heden bepaalt dit gemeenrechtelijk artikel dat wanneer een mede-erfgenaam bewijst dat hij voor meer dan een vierde is benadeeld, hij tegen de anderen een vordering kan instellen tot aanvulling van het gedeelte dat hem bij de verdeling is toegekend. Het is dan ook logisch dat die vordering tot aanvulling moet worden doorgetrokken naar de ouderlijke boedelverdeling.¹⁴¹ De vernietigingsgrond wegens benadeling voor meer dan een vierde bestaat niet meer, ook niet bij de ouderlijke boedelverdeling.¹⁴² Een globale erfvereenkomst kan daarentegen niet worden aangevochten via een vordering op grond van benadeling (art. 1100/7, § 9 BW). De parlementaire voorbereiding van de Nieuwe Erfwet benadrukt zelf dat het risico op een vordering op grond van benadeling een verschil is tussen de globale erfvereenkomst en de ouderlijke boedelverdeling (zie supra, nr. 4).¹⁴³ De globale erfvereenkomst is op dit gebied het meest waterdichte instrument.

37. Waardering van de toebedelingen – Artikel 1100/7, § 9 BW bepaalt dat de waardering van de voordelen en de schenkingen begrepen in de globale erfvereenkomst definitief is. Bijgevolg kunnen de toebedelingen in een globale erfvereenkomst niet worden betwist ingevolge benadeling (zie supra, nr. 36). Dit in tegenstelling tot wat het geval is bij de ouderlijke boedelverdeling: in de context van de vordering op grond van benadeling wordt de waarde van de kavels beoordeeld op het ogenblik van het openvallen van de nalatenschap.¹⁴⁴ Dat is de klassieke waarderingsregel voor ascendentenverdelingen onder levenden en bij testament. De kavels van een ouderlijke boedelverdeling moeten dus niet enkel bij de totstandkoming of opstelling een objectieve gelijke waarde hebben (zie supra, nr. 6). De waardering van de betrokken goederen is volgens de klassieke regel niet definitief op het ogenblik van het opstellen van de akte: de goederen moeten later worden geherwaardeerd. Daardoor kan er op het ogenblik van het overlijden een nieuw onevenwicht ontstaan. De eventuele vordering tot aanvulling die daaruit kan voortvloeien, is niet noodzakelijkerwijs in overeenstemming met de wil van de toekomstige erflater, die op dit vlak dus geen zekerheid heeft over de definitieve waarde

van de kavels wanneer de akte wordt opgesteld. Met een globale erfovereenkomst heeft hij die zekerheid wel.

38. Nieuwe waarderingsregels voor ascendentenverdelingen onder levenden? – De parlementaire voorbereiding van de Nieuwe Erfwet bevat de volgende passage: “Terloops weze opgemerkt dat indien een benadeling voor meer dan een vierde tegen een ascendentenverdeling zou worden ingeroepen, de vaststelling daarvan eveneens zal gebeuren bij toepassing van de nieuwe regels voor herwaardering van de schenkingen, zoals ook zij met deze hervorming van het erfrecht worden ingevoerd”.¹⁴⁵ Mijns inziens heeft de wetgever enkel nieuwe regels ingevoerd omtrent de waardering van schenkingen, en niet omtrent hun herwaardering. De parlementaire voorbereiding moet dus wel de nieuwe regels over de waardering van de schenkingen hebben bedoeld.¹⁴⁶ Die regels moeten in acht worden genomen bij het waarderen van de kavels bij ascendentenverdelingen onder de levenden. De testamentaire ascendentenverdeling hanteert geen schenkingen: men moet de kavels beoordelen op het ogenblik van het overlijden.

De nieuwe waarderingsregels met betrekking tot schenkingen houden in dat er voor de inbreng en de inkorting in principe rekening wordt gehouden met de intrinsieke waarde van het geschonken goed op de dag van de schenking, geïndexeerd tot op de dag van het overlijden (nieuwe art. 858, § 3, eerste lid en 922 BW). Wanneer de begiftigde het recht niet heeft om te beschikken over de volle eigendom van het geschonken goed vanaf de dag van de schenking, dan geschiedt de waardering van het geschonken goed op de dag van het overlijden van de beschikker, indien de begiftigde het recht om te beschikken over de volle eigendom verkrijgt op het ogenblik van het overlijden (art. 858, § 3, tweede lid en 922 BW). Indien de begiftigde het recht om over de volle eigendom te beschikken verkrijgt op een datum na het overlijden, geschiedt de waardering op de dag van het overlijden, verminderd met de waarde van de lasten die de uitoefening van het beschikkingsrecht over de volle eigendom verhinderen (art. 858, § 3, tweede lid en 922 BW). Indien de begiftigde het recht om over de volle eigendom te beschikken verkrijgt op een datum na de schenking, doch voor het overlijden van de beschikker, dan geschiedt de waardering op deze datum, geïndexeerd vanaf deze dag tot de dag van het overlijden (art. 858, § 3, tweede lid en 922 BW).

De toepassing van die nieuwe regels op de vaststelling van benadeling bij de ouderlijke boedelverdeling onder levenden zou een fundamentele verandering teweegbrengen, omdat de klassieke waarderingsregel werd beschouwd als een van de meest risicovolle kenmerken van een ascendentenverdeling. De kans op een betwisting ingevolge benadeling wordt met het principe van de nieuwe waarderingsregels (intrinsieke waarde op de dag van de schenking met indexering) een pak kleiner. Heeft de begiftigde het recht niet om te beschikken over de volle eigendom van het geschonken goed vanaf de dag van de schenking, dan moet er later worden gewaardeerd. In dit laatste geval zou men een punctuele erfovereenkomst in de akte kunnen opnemen om latere onevenwichten te vermijden (art. 858, § 5, tweede lid BW). De uitkomst van een dergelijke punctuele erfovereenkomst is immers eveneens een waarderingsregel, en de waarderingsregels met betrekking tot schenkingen moeten volgens de parlementaire voorbereiding worden toegepast voor de beoordeling van een eventuele benadeling.

39. Beveiliging ascendentenverdeling onder de levenden – De vraag stelt zich waarom de wetgever die nieuwe, toch wel belangrijke regel niet in de wettekst heeft opgenomen. De wettelijke regels omtrent de ouderlijke boedelverdeling bevatten geen bepaling die een toepassing van de in de parlementaire voorbereiding opgenomen nieuwe regels tegenspreekt. De wettekst inzake de ouderlijke boedelverdeling bepaalt niets over de waardering van de

kavels, en de klassieke visie omtrent de waardering is gebaseerd op rechtspraak en rechtsleer. Blijkbaar strookt die klassieke visie niet met de visie van de parlementaire voorbereiding. Voor alle zekerheid kan het aangeraden zijn alsnog een klassieke conventionele beveiliging in te bouwen. Het meest gebruikte beding tegen waardeschommelingen in de context van een ascendentenverdeling onder levenden is de clause van vooruitmaking van de meerwaarde, waardoor de beschikker een eventuele latere meerwaarde buiten erfdeel vermaakt aan de deelgenoot in wiens kavel de meerwaarde te vinden is.¹⁴⁷ De uitwerking van dit beding kan het beschikbaar deel overmatig uitputten.¹⁴⁸ Onder de Nieuwe Erfwet is het beschikbaar deel in de meeste gevallen echter omvangrijker dan onder het oude erfrecht, waardoor dit probleem zich minder snel zal voordoen.¹⁴⁹ Tevens kan men een beperkte privatieve clause voorzien (zie supra, nr. 33).

40. Beveiliging testamentaire ascendentenverdeling – De waardering van de kavels in een testamentaire ouderlijke boedelverdeling gebeurt steeds op het ogenblik van het overlijden. Het is mogelijk dat het testament lang vóór het overlijden werd opgemaakt. Er is dan een groot tijdsverloop tussen het opstellen van het testament en het openvallen van de nalatenschap, waardoor er ook in dit geval een onevenwicht tussen de kavels kan ontstaan. Gezien de formalistische flexibiliteit van de testamentaire ouderlijke boedelverdeling (zie supra, nr. 9), kan de beschikker de kavels gemakkelijk aanpassen.¹⁵⁰ Men kan ook een clause van schatting inlassen, waarbij men met oplegdommen de verschillen tussen de kavels compenseert.¹⁵¹ De clause kan nuttig zijn om de gerechtelijke procedure te vermijden die men moet instellen om de aanvulling te verkrijgen.¹⁵² Men kan nog een clause van vooruitmaking van de meerwaarde voorzien (zie supra, nr. 39) of een privatieve clause (zie supra, nr. 33).

d. Overslaan van een vermoedelijke erfgenaam in rechte nederdalende lijn

41. Ogenblik beoordeling – De beschikker moet in een globale erfovereenkomst en in een ouderlijke boedelverdeling al zijn vermoedelijke erfgenamen in rechte nederdalende lijn betrekken (zie supra, nr. 16). Een belangrijk verschil tussen de globale erfovereenkomst en de ouderlijke boedelverdeling betreft het moment waarop wordt beoordeeld of men alle vermoedelijke afstammelingen in rechte nederdalende lijn heeft betrokken. Sluit men een globale erfovereenkomst, dan beoordeelt men de geldigheid op de dag van de ondertekening van de overeenkomst.¹⁵³ Bij een ouderlijke boedelverdeling gaat men de betrokkenheid van alle vermoedelijke erfgenamen in nederdalende lijn na op het moment van het openvallen van de nalatenschap. Door het tijdsverloop tussen de akte en het overlijden wordt het risico op het overslaan van een vermoedelijke erfgenaam groter.¹⁵⁴

42. Sanctie bij overslaan op ogenblik beoordeling – Het overslaan van een vermoedelijke erfgenaam in rechte nederdalende lijn op het ogenblik van de beoordeling wordt bij de globale erfovereenkomst en de ouderlijke boedelverdeling gesanctioneerd met de vernietigbaarheid van de rechtshandeling.¹⁵⁵ Wat is de verklaring voor die sanctie? Een globale erfovereenkomst waarin niet alle vermoedelijke erfgenamen in nederdalende lijn werden betrokken, voldoet niet aan de geldigheidsvoorwaarden van de fi guur en is bijgevolg een erfovereenkomst die niet door de wetgever is toegelaten.¹⁵⁶ Voor de ouderlijke boedelverdeling wordt de vernietigbaarheid vermeld in de wettekst (art. 1078 BW).

Wat is de aard van de vernietigbaarheid? De niet-geldige globale erfovereenkomst volgt de regel van alle verboden erfovereenkomsten: zij is principieel absoluut vernietigbaar (art. 1100/3, eerste en tweede lid BW).¹⁵⁷ Over de aard van de vernietigbaarheid bij de ouderlijke

boedelverdeling bestond er discussie.¹⁵⁸ Nu de wet expliciet bepaalt dat een schending van het verbod van erfovereenkomsten principieel met de absolute vernietigbaarheid wordt gesanctioneerd (nieuw art. 1100/3, eerste lid BW), is de aard van de vernietigbaarheid van de ascendentenverdeling onder levenden duidelijk. Het nieuwe artikel 1076, tweede lid, tweede zin BW verklaart de artikelen 1100/2 tot 1100/6 BW (en dus ook art. 1100/3 BW) van toepassing op de ascendentenverdeling onder levenden. Bijgevolg worden ook ouderlijke boedelverdelingen onder levenden waarbij men niet alle vermoedelijke erfgenamen in rechte nederdalende lijn betreft, in principe gesanctioneerd met de absolute vernietigbaarheid. Voor de testamentaire ouderlijke boedelverdeling, waaraan de Nieuwe Erfwet geen vergelijkbare wetsbepalingen inzake vernietigbaarheid koppelde, is de aard van de vernietigbaarheid relatief: er komen enkel private belangen in het gedrang.¹⁵⁹

43. Later opgedoken vermoedelijke afstammelingen in rechte nederdalende lijn – De betrokkenheid van alle vermoedelijke erfgenamen in rechte nederdalende lijn wordt bij de ouderlijke boedelverdeling beoordeeld bij het overlijden van de beschikker. Daaruit vloeit voort dat de ouderlijke boedelverdeling vernietigbaar is wanneer er bij het openvallen van de nalatenschap wordt vastgesteld dat er sedertdien een nieuwe vermoedelijke erfgenaam in rechte nederdalende lijn is opgedoken die niet in de akte werd betrokken en die in eigen hoofde tot de nalatenschap komt. Dit kan gebeuren bij een latere verwekking of een latere vaststelling van een juridische afstammingsband. De situatie is anders bij een globale erfovereenkomst. De betrokkenheid van de vermoedelijke erfgenamen in rechte nederdalende lijn wordt voor die rechtsfiguur beoordeeld op het moment van de akte. Duikt er later een nieuwe vermoedelijke erfgenaam op, dan is zij niet vernietigbaar. Artikel 1100/7, § 8 BW bepaalt dat de globale erfovereenkomst dan ten opzichte van de nieuwe vermoedelijke erfgenaam zonder uitwerking blijft. ¹⁶⁰ Voor de inkorting en inbreng worden de schenkingen die deel uitmaken van de globale erfovereenkomst, vermoed gezamenlijk te zijn gedaan aan het geheel van de vermoedelijke erfgenamen-partijen. De gevolgen zijn bijgevolg minder verregaand dan bij een ouderlijke boedelverdeling: de globale erfovereenkomst is niet vernietigbaar, maar de nieuwe afstamming kan wel om de inbreng verzoeken of de inkorting vorderen van de schenkingen waarmee rekening werd gehouden om het evenwicht te bereiken. De besproken situatie vormt een risico in snel evoluerende familiesamenstellingen.

Bovendien zal een overeenkomst die achteraf wordt geherkwalificeerd naar een ouderlijke boedelverdeling onder levenden, vernietigbaar zijn indien zij de vormvereisten niet naleeft. ¹⁶¹ Nu de inbreng onder het nieuwe erfrecht principieel in waarde geschiedt (nieuw art. 858, § 1 BW), wordt het moeilijker om een gewone schenking aan alle vermoedelijke erfgenamen in rechte nederdalende lijn te onderscheiden van een ouderlijke boedelverdeling onder levenden. Nochtans kan dit niet de bedoeling van de wetgever zijn geweest. De intentie van de beschikker blijft doorslaggevend. Een schenkingsakte die expliciet bepaalt of minstens impliceert dat een later verzoek tot inbreng nog tot de mogelijkheden behoort, kan bijvoorbeeld moeilijk worden geherkwalificeerd naar een ouderlijke boedelverdeling onder levenden.

45. Testamentaire flexibiliteit – De testamentaire ouderlijke boedelverdeling is uiteraard niet onderworpen aan de zware procedure van artikel 1100/5 BW. Een testament is een eenzijdige rechtshandeling en dus geen overeenkomst, laat staan een erfovereenkomst. De enige vormvereisten die voor de testamentaire ascendentenverdeling gelden, zijn de gemeenrechtelijke regels voor testamenten (art. 1076, eerste lid BW). De ascendent mag dus ook kiezen welk soort testament hij gebruikt om de ouderlijke boedelverdeling vast te leggen.¹⁶² De rechtsleer raadt het authentieke testament aan.¹⁶³ De testamentaire ouderlijke boedelverdeling

behoudt dus de vormelijke flexibiliteit die ascendentenverdelingen onder levenden en globale erfovereenkomsten niet hebben. Zij kan in extremis worden opgesteld en is gemakkelijk aanpasbaar indien er zich gewijzigde omstandigheden voordoen (zie supra, nr. 9).

E. VORMVEREISTEN

44. Formalistische verstrenging – De globale erfovereenkomst (art. 1100/7, § 10 BW) en de ouderlijke boedelverdeling onder levenden (art. 1076, tweede lid, tweede zin BW) zijn beide onderworpen aan de strenge vormelijke procedure van artikel 1100/5 BW. Een globale erfovereenkomst of ascendentenverdeling onder levenden in extremis is dus niet mogelijk.

III. BESLUIT

46. Lot van de ascendentenverdeling – Is de ouderlijke boedelverdeling overbodig geworden nu men gebruik kan maken van een globale erfovereenkomst, die gelijkaardige doelstellingen heeft? Een analyse van beide rechtsfiguren maakt duidelijk dat de globale erfovereenkomst een erg definitief karakter heeft. Het verzoek tot inbreng en de vordering tot inkorting worden bij een globale erfovereenkomst uitgesloten, terwijl de Nieuwe Erfwet de gemeenrechtelijke vordering tot inkorting van toepassing verklaart op de ouderlijke boedelverdeling. Een aanvechting gegrond op benadeling is bij een globale erfovereenkomst niet mogelijk, terwijl die mogelijkheid blijft openstaan bij een ouderlijke boedelverdeling. De globale erfovereenkomst blijft geldig wanneer er later nieuwe erfgenamen in rechte nederdalende lijn opduiken; de ouderlijke boedelverdeling is dan vernietigbaar. Het voorwerp en de mogelijkheden van een globale erfovereenkomst zijn ruimer dan die van een ouderlijke boedelverdeling. Men kan met zekerheid voorheen gedane schenkingen en andere voordelen betrekken om het beoogde evenwicht te bereiken. Men kan ook de respectieve situatie van de vermoedelijke erfgenamen in rechte nederdalende lijn in rekening brengen. Bovendien is in een globale erfovereenkomst een generatiesprong mogelijk.

Sommige auteurs blijven een strikt onderscheid maken tussen de globale erfovereenkomst en de ouderlijke boedelverdeling: de globale erfovereenkomst zou dienen om onevenwichten uit het patrimoniale verleden recht te trekken. Moeten er geen onevenwichten worden hersteld, dan blijft men best een beroep doen op de ouderlijke boedelverdeling.¹⁶⁴ Nochtans blijkt niet uit de wettekst dat men bij een globale erfovereenkomst verplicht is om de patrimoniale situatie uit het verleden te betrekken. Ook wanneer er geen onevenwicht uit het patrimoniaal verleden moet worden rechtgetrokken, kan men dus gebruikmaken van een globale erfovereenkomst. Ik sluit mij aan bij de auteurs die stellen dat de ascendentenverdeling onder levenden wellicht minder zal voorkomen, aangezien de globale erfovereenkomst meer voordelen biedt.¹⁶⁵ Men kan zich vragen stellen bij het nut van een rechtsfiguur die een afwijking voorziet van het principe van de gelijkberechtiging in natura (zie supra, nr. 6) in een nieuw erfrechtelijk systeem waarin de gelijkberechtiging in waarde aan belang wint (nieuw art. 823 BW). 47. Nuance: testamentaire ouderlijke boedelverdeling – Het bovenstaande kan worden genuanceerd door te verwijzen naar een aantal voordelen van een testamentaire ouderlijke boedelverdeling, die een globale erfovereenkomst niet heeft. De testamentaire ascendentenverdeling biedt een grote vormelijke flexibiliteit en aanpasbaarheid. De rechtsfiguur kan nuttig zijn om een werkelijke globale

verdeling van de goederen van de nalatenschap te voorzien, aangezien zij ook toekomstige goederen kan bevatten.¹⁶⁶ De ouder hoeft niet te onderhandelen met zijn vermoedelijke erfgenamen, want het testament is een eenzijdige rechtshandeling. De testamentaire ascendentenverdeling biedt de toekomstige erflater een sterk middel om zijn wil over de dood heen op te leggen. Haar grootste gebreken zijn haar fiscale nadeel en het feit dat men geen gemeenschapsgoederen kan vermaken.

Noten:

* Mandaatassistent Universiteit Antwerpen.

1 Wet 20 juli 2017 tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek wat de erfenissen en de gift en betreft en tot wijziging van diverse andere bepalingen ter zake, BS 1 september 2017.

2 A.L. Verbeke en M. Delbroek, "Family dynamics en het evenwicht bij de globale erfovereenkomst" in Themis 109 – Familiaal Vermogensrecht, Brugge, die Keure, 2019, (75) 77-78.

3 Wetsvoorstel tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek wat de erfenissen en de gift en betreft en tot wijziging van diverse andere bepalingen ter zake, Parl.St. Kamer 2016-17, nr. 2282/001, 4 en 133-152; C. Aughet, "La réforme du droit successoral opérée par la loi du 31 juillet 2017: premier tour d'horizon", Notamus 2017, (52) 73, nr. 65.

4 G. Baert, "De ouderlijke boedelverdeling in de notarispraktijk", RW 1971-72, (1911) 1912; L. Barette, "Les partages d'ascendant", Rec.gén.enr.not. 1961, (41) 43-44, nr. 7; L. Deben, E. de Wilde en C. Van den Hove, Erfenissen en testamenten in Leven en recht, Brussel, Creadif, 1989, 247, nr. 416; R. Dillemans, Beginselen van Belgisch privaatrecht, VII, Testamenten, Gent, Story-Scientia, 1977, 283-287, nr. 144; F. Laurent, Principes de droit civil, XV, Des donations entre-vifs et des testaments (suite), Brussel, Bruylant Christophe, 1878, 5-6, nr. 1.

5 L. Barette, "Les partages d'ascendant", Rec.gén.enr.not. 1961, (41) 43-44, nr. 7; L. Deben, E. de Wilde en C. Van den Hove, Erfenissen en testamenten in Leven en recht, Brussel, Creadif, 1989, 247, nr. 416; R. Dillemans, Beginselen van Belgisch privaatrecht, VI, Erfrecht, Deel I, Toewijzing van de nalatenschap, Gent, Story-Scientia, 1984, 405-409, nrs. 173-176; F. Laurent, Principes de droit civil, XV, Des donations entre-vifs et des testaments (suite), Brussel, Bruylant-Christophe, 1878, 5-6, nr. 1.

6 Een veel aangehaald voordeel van de ouderlijke boedelverdeling is dat men de strenge vereisten ontwijkt die gelden voor verdelingen waarbij minderjarigen betrokken zijn: J. Bael, "De planning van de nalatenschappen van de ouders van een gehandicapt kind anno 2004" in Familiale Vermogensplanning, Mechelen, Kluwer, 2004, (405) 498, nr. 167; J. Bael, Het verbod van bedingen betreffende toekomstige nalatenschappen in Reeks notariële praktijkstudies, Mechelen, Kluwer, 2006, 581-582, nr. 958; G. Baert, De ouderlijke boedelverdeling in APR, Gent, Story-Scientia, 1974, 16, nr. 47; L. Barette, "Les partages d'ascendant", Rec. gén.enr.not. 1961, (41) 44, nr. 7; N. Baugniet, "Les donations immobilières" in N. Baugniet en J.-F. Taymans (eds.), Planification successorale: aspects civils et fiscaux, in Patrimoine, Louvain-la-Neuve, Academia-Bruylant, 2008, (99) 117; L. Deben, E. de Wilde en C. Van den Hove, Erfenissen en testamenten in Leven en recht, Brussel, Creadif, 1989, 247, nr. 416; F. Laurent, Principes de droit civil, XV, Des

donations entre-vifs et des testaments (suite), Brussel, Bruylant-Christophe, 1878, 5-6, nr. 1; M.A. Masschelein, Schenking bij notariële akte in Bibliotheek Burgerlijk Recht en Procesrecht, Brussel, Larcier, 2007, 150, nr. 232; J. Verstraete, "Familiale schikkingen herbelicht" in W. Pintens en J. Du Mongh (eds.), Familiaal vermogensbeheer: het Burgerlijk Wetboek na 200 jaar nog altijd actueel, Antwerpen, Intersentia, 2004, (137) 184-185, nr. 266.

7 G. Baert, "De ouderlijke boedelverdeling in de notarispraktijk", RW 1971-72, (1911) 1912.

8 C. Declerck, A. Cassiers en K. Debroux, "Familierechtelijke aspecten van het hervormde erfrecht", T.Fam. 2018, (260) 263-264, nr. 13. Nochtans spreekt art. 1100/7, § 9 BW over een "verdeling", welke bewoording men niet kan terugvinden in art. 1100/7, § 1 BW, waar de globale erfovereenkomst wordt gedefinieerd.

9 A.L. Verbeke en M. Delbroek, "Family dynamics en het evenwicht bij de globale erfovereenkomst" in Themis 109 – Familiaal Vermogensrecht, Brugge, die Keure, 2019, (75) 77.

10 C. Aughuet, "Les pactes successoraux à l'aune des lois du 31 juillet 2017 et du 22 juillet 2018" in C. Aughuet (ed.), Le notaire face aux réformes des régimes matrimoniaux et des successions, Brussel, Larcier, 2019, (321) 352, nr. 33.

11 J. Sace, Le partage d'ascendant, in Rép.not., III/4, Les successions, donations et testaments, Brussel, Larcier, 1985, nr. 57.

12 Cass. 23 maart 1944, Arr.Cass. 1944, 125 en Pas. 1944, I, 269; L. Barette, "Les partages d'ascendant", Rec. gén.enr.not. 1961, (41) 42, nr. 1; W. Pintens, C. Declerck, J. Du Mongh en K. Vanwinckelen, Familiaal Vermogensrecht, Antwerpen, Intersentia, 2010, 1189, nr. 2349.

13 L. Deben, E. de Wilde en C. Van den Hove, Erfenissen en testamenten in Leven en recht, Brussel, Creadif, 1989, 247, nr. 415; W. Pintens, C. Declerck, J. Du Mongh en K. Vanwinckelen, Familiaal Vermogensrecht, Antwerpen, Intersentia, 2010, 1191-1192, nr. 2357.

14 L. Barette, "Les partages d'ascendant", Rec.gén.enr.not. 1961, (41) 42, nr. 2; R. Dillemans, Beginselen van Belgisch privaatrecht, VII, Testamenten, Gent, Story-Scientia, 1977, 283-287, nr. 144.

15 Cass. 1 april 1864, Pas. 1864, I, 373; Cass. 22 maart 1968, RW 1967-68, concl. Adv. Gen. F. Dumon, T.Not. 1968, 137, noot, T.Not. 1969, 129, JT 1968, 310, Journ.Not. 1969, 314, noot A.R. en Rev.prat.not. 1968, 184; H. Casman en R. Dekkers, Handboek Burgerlijk Recht, IV, Huwelijksstelsels, erfrecht, gift en, Antwerpen, Intersentia, 2010, 887, nr. 1472; W. Pintens, C. Declerck, J. Du Mongh en K. Vanwinckelen, Familiaal Vermogensrecht, Antwerpen, Intersentia, 2010, 1189, nr. 2349 en 1191-1192, nr. 2356.

16 M. Aerts, De ouderlijke boedelverdeling in Cahiers Antwerpen Brussel Gent, Brussel, Larcier, 2015, 6, nr. 4; J. Bael, Het verbod van erfovereenkomsten in het nieuwe erfrecht in Notariële rechtsbibliotheek, Brugge, die Keure, 257-258-, nrs. 527-530.

17 Twee passages uit de parlementaire voorbereiding spreken elkaar tegen, waardoor het niet duidelijk is of de wetgever in die discussie de knoop heeft doorgehakt. In een eerste passage stelt de parlementaire voorbereiding onomwonden dat de ouderlijke boedelverdeling onder levenden een punctuele erfovereenkomst is (wetsvoorstel tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek wat de erfenissen en de gift en betreft en tot wijziging van diverse andere bepalingen ter zake, Parl.St. Kamer 2016-17, nr. 2282/001, 22). In een tweede passage stelt de parlementaire voorbereiding dat "in de mate waarin" ouderlijke boedelverdelingen onder levenden overeenkomsten over een

toekomstige nalatenschap zijn, het coherent is om op die beschikkingen de regels voor elke erfovereenkomst toe te passen (wetsvoorstel tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek wat de erfenissen en de gift en betreft en tot wijziging van diverse andere bepalingen ter zake, Parl.St. Kamer 2016-17, nr. 2282/001, 122-123).

18 Wetsvoorstel tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek wat de erfenissen en de gift en betreft en tot wijziging van diverse andere bepalingen ter zake, Parl.St. Kamer 2016-17, nr. 2282/001, 133-134.

19 Zie over de belasting van schenkingen, schuldvorderingen en voordelen in de context van een globale erfovereenkomst: B. Medaer, "De fiscale gevolgen van toebedelingen van schuldvorderingen in een globale erfovereenkomst in het Vlaamse Gewest", *Registratierechten* 2019, afl. 2, 2-12.

20 De ouderlijke boedelverdeling onder levenden is, hoewel zij ook een verdeling is, niet onderworpen aan het verdelingsrecht, hetgeen een fiscaal voordeel biedt ten opzichte van het procedé van de dubbele akte: A. Culot, "Le partage d'ascendant et les droits d'enregistrement" in N. Baugniet en J.-F. Taymans (eds.), *Planification successorale: aspects civils et fiscaux*, in *Patrimoine*, Louvain-la-Neuve, Academia-Bruylant, 2008, (130) 130; H. Derycke, "Ascendentenverdeling: fiscale aspecten" in A. Verbeke, F. Buysens en H. Derycke (eds.), *Vermogensplanning met effect bij leven: schenking in Handboek estate planning*, Brussel, Larcier, 2005, (197) 198, nr. 359.

21 Cass. 23 maart 1944, Arr.Cass. 1944, 125, Pas. 1944, I, 269; Cass. 1 april 1864, Pas. 1864, I, 373; Antwerpen 25 juni 1986, Rec.gén.enr.not. 1987, 410, nr. 23.533; Brussel 27 juni 1955, Pas. 1957, II, 26, Rec.gén.enr.not 1961, 87; Vred. Dendermonde 6 juni 1655, Rec.gén.enr.not. 1957, 33, nr. 19.770; H. Derycke, "Ascendentenverdeling: fiscale aspecten" in A. Verbeke, F. Buysens en H. Derycke (eds.), *Vermogensplanning met effect bij leven: schenking*, in *Handboek estate planning*, Brussel, Larcier, 2005, (197) 200, nr. 365; L. Weyts, *De registratie van notariële akten en hun gevolgen op fiscaal vlak*, in *Reeks notarieel recht*, Antwerpen, Kluwer, 2005, 499, nr. 516.

22 Het verschil is afhankelijk van de omvang van het vermogen en/of reeds gedane schenkingen.

23 C. Aughet, "La réforme du droit successoral opérée par la loi du 31 juillet 2017: premier tour d'horizon", *Notamus* 2017, (52) 75, nrs. 73-74; J. Bael, "Het verbod van bedingen betreffende toekomstige nalatenschappen in het nieuwe erfrecht" in J. Bael (ed.), *Rechtskroniek voor het Notariaat*, deel 31, Brugge, die Keure, 2017, (143) 249, nrs. 210-211; R. Barbaix, *Het nieuwe erfrecht: aangepast aan de wet van 31 juli 2017 tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek wat de erfenissen en de gift en betreft en tot wijziging van diverse andere bepalingen ter zake*, Antwerpen, Intersentia, 2017, 273, nr. 486.

24 Wetsvoorstel tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek wat de erfenissen en de gift en betreft en tot wijziging van diverse andere bepalingen ter zake, Parl.St. Kamer 2016-17, nr. 2282/001, 25, 51 en 135-138; C. Aughet, "La réforme du droit successoral opérée par la loi du 31 juillet 2017: premier tour d'horizon", *Notamus* 2017, (52) 75, nr. 73; R. Barbaix, *Het nieuwe erfrecht: aangepast aan de wet van 31 juli 2017 tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek wat de erfenissen en de gift en betreft en tot wijziging van diverse andere bepalingen ter zake*, Antwerpen, Intersentia, 2017, 273, nr. 486; A.L. Verbeke en M. Delbroek, "Family dynamics en het evenwicht bij de globale erfovereenkomst" in *Themis* 109 – *Familiaal Vermogensrecht*, Brugge, die Keure, 2019, (75) 77-78.

25 Bergen 28 oktober 1998, RTDF 1999, 159; Brussel 27 juni 1955, Pas. 1957, II, 26 en Rec.gén.enr.not. 1961, 87; Gent 22 mei 1834, Pas. 1834, II, 120; Rb. Nijvel 28 januari 1953, Rec.jur.T.A.Niv.1955, 65, noot L. Raucent; Rb. Aarlen 6 juni 1913, Pas. 1913, III, 319. Aarzelende rechtspraak die art. 832 BW niet van toepassing verklaart op moeilijk te verdelen onroerende goederen: Rb. Veurne 28 januari 1943, T.Not. 1944, 76. Zie ook: J. Bael, "De planning van de nalatenschappen van de ouders van een gehandicapt kind anno 2004" in *Familiale Vermogensplanning*, Mechelen, Kluwer, 2004, (405) 498, nr. 166; L. Barette, "Les partages d'ascendant", Rec.gén.enr.not. 1961, (41) 66-68, nr. 46; H. De Page en R. Dekkers, *Traité élémentaire de droit civil belge: principes, doctrine, jurisprudence*, VIII/2, Les testaments, Brussel, Bruylant, 1973, 1838- 1839, nr. 1696; C. De Wulf m.m.v. J. Bael en S. Devos, *Het opstellen van notariële akten*, I, *Organieke wet notariaat; Personen- en familierecht; Familiaal vermogensrecht*, Mechelen, Kluwer, 2003, 529, nr. 595; R. Dillemans, *Beginnelsen van Belgisch privaatrecht*, VII, *Testamenten*, Gent, Story-Scientia, 1977, 283-287, nr. 144 en 293-296, nr. 148; W. Pintens, C. Declerck, J. Du Mongh en K. Vanwinckelen, *Familiaal Vermogensrecht*, Antwerpen, Intersentia, 2010, 1192, nr. 2356; J. Verstraete, "Familiale schikkingen herbelicht" in W. Pintens en J. Du Mongh (eds.), *Familiaal vermogensbeheer: het Burgerlijk Wetboek na 200 jaar nog altijd actueel*, Antwerpen, Intersentia, 2004, (137) 189-190, nr. 273.

26 J. Bael, "Het verbod van bedingen betreffende toekomstige nalatenschappen in het nieuwe erfrecht" in J. Bael (ed.), *Rechtskroniek voor het Notariaat*, deel 31, Brugge, die Keure, 2017, (143) 247-249, nr. 208; A.L. Verbeke en M. Delbroek, "Family dynamics en het evenwicht bij de globale erfovereenkomst" in *Themis 109 – Familiaal Vermogensrecht*, Brugge, die Keure, 2019, (75) 79.

27 J. Bael, "Het verbod van bedingen betreffende toekomstige nalatenschappen in het nieuwe erfrecht" in J. Bael (ed.), *Rechtskroniek voor het Notariaat*, deel 31, Brugge, die Keure, 2017, (143) 247-249, nr. 208.

28 J. Bael, "Het verbod van bedingen betreffende toekomstige nalatenschappen in het nieuwe erfrecht" in J. Bael (ed.), *Rechtskroniek voor het Notariaat*, deel 31, Brugge, die Keure, 2017, (143) 247-249, nr. 208. Dezelfde auteur is echter ook de mening toegedaan dat de notaris niet aansprakelijk is wanneer hij de opgelegde procedure nauwgezet heeft gevolgd: J. Bael, *Het verbod van erfovereenkomsten in het nieuwe erfrecht in Notariële rechtsbibliotheek*, Brugge, die Keure, 141, nr. 271.

29 A.L. Verbeke en M. Delbroek, "Family dynamics en het evenwicht bij de globale erfovereenkomst" in *Themis 109 – Familiaal Vermogensrecht*, Brugge, die Keure, 2019, (75) 92.

30 Zie de uitgebreide raadgevingen in J. Bael, *Het verbod van erfovereenkomsten in het nieuwe erfrecht*, in *Notariële rechtsbibliotheek*, Brugge, die Keure, 141-142, nrs. 272-273.

31 L. Barette, "Les partages d'ascendant", Rec.gén.enr.not. 1961, (41) 51, nr. 21; F. Buysens, "Ascendentenverdeling: civiele aspecten" in A. Verbeke, F. Buysens en H. Derycke (eds.), *Vermogensplanning met effect bij leven: schenking in Handboek estate planning*, Brussel, Larcier, 2005, (189) 193, nr. 346.

32 L. Barette, "Les partages d'ascendant", Rec.gén.enr.not. 1961, (41) 47, nr. 13; C. De Wulf, *De Erfwet van 31 juli 2017 – een algemeen overzicht met modellen voor de praktijk*, Brugge, die Keure, 2018, 177, nr. 272; R. Dillemans, *Beginnelsen van Belgisch privaatrecht*, VII, *Testamenten*, Gent, Story-Scientia, 1977, 296-297, nr. 149; R. Dillemans, A. Van den Bossche en M. De Clercq,

Testamenten in Beginselen van het Belgisch privaatrecht, Mechelen, Kluwer, 2012, 238-239, nr. 148.

33 L. Barette, "Les partages d'ascendant", *Rec.gén.enr.not.* 1961, (41) 47, nr. 13. De stilzwijgende herroeping doet zich voor wanneer alle in de testamentaire ouderlijke boedelverdeling begrepen goederen worden vervreemd of opnieuw gelegateerd: L. Barette, "Les partages d'ascendant", *Rec.gén.enr.not.* 1961, (41) 47, nr. 13; F. Buysens, "Ascendentenverdeling" in A. Verbeke (ed.), *Vermogensplanning met effect na overlijden: erfrecht en testament in Handboek estate planning*, Brussel, De Boeck en Larcier, 2005, (69) 70-71, nr. 108; R. Dillemans, *Beginselen van Belgisch privaatrecht, VII, Testamenten*, Gent, Story-Scientia, 1977, 296-297, nr. 149. Gebeurt dit slechts ten opzichte van een deel van die goederen, dan blijft de testamentaire ouderlijke boedelverdeling in principe bestaan, maar wordt de kans op een vordering ingevolge benadeling veel groter als de kavels niet in dezelfde mate worden verkleind: L. Barette, "Les partages d'ascendant", *Rec.gén.enr.not.* 1961, (41) 47, nr. 13; F. Buysens, "Ascendentenverdeling" in A. Verbeke (ed.), *Vermogensplanning met effect na overlijden: erfrecht en testament in Handboek estate planning*, Brussel, De Boeck en Larcier, 2005, 2005, (69) 70-71, nr. 108; R. Dillemans, *Beginselen van Belgisch privaatrecht, VII, Testamenten*, Gent, Story-Scientia, 1977, 296-297, nr. 149. Ook kan het gebeuren dat specifieke omstandigheden bij een vervreemding de herroeping van het gehele testament, ouderlijke boedelverdeling inclusief, impliceren: F. Buysens, "Ascendentenverdeling" in A. Verbeke (ed.), *Vermogensplanning met effect na overlijden: erfrecht en testament in Handboek estate planning*, Brussel, De Boeck en Larcier, 2005, (69) 70-71, nr. 108.

34 J. Bael, *Het verbod van bedingen betreffende toekomstige nalatenschappen in Reeks notariële praktijkstudies*, Mechelen, Kluwer, 2006, 587-588, nr. 970; M. Grégoire, "Donations immobilières et règlements de famille" in A. Delière en E. Beguin (eds.), *Les arrangements de famille*, Brussel, Story-Scientia, 1990, (1) 11.

35 R. Dillemans, A. Van den Bossche en M. De Clercq, *Testamenten*, in *Beginselen van het Belgisch privaatrecht*, Mechelen, Kluwer, 2012, 239-246, nr. 149; P. Malaurie en C. Brenner, *Droit des successions et des libéralités in Droit civil*, Issy-les-Moulineaux, LGDJ-Lextenso, 2018, 641-642, nr. 1091.

36 L. Barette, "Les partages d'ascendant", *Rec.gén.enr.not.* 1961, (41) 51, nr. 21; F. Buysens, "Ascendentenverdeling: civiele aspecten" in A. Verbeke, F. Buysens en H. Derycke (eds.), *Vermogensplanning met effect bij leven: schenking in Handboek estate planning*, Brussel, Larcier, 2005, (189) 193, nr. 346. Anders oordelen bij de ouderlijke boedelverdeling onder levenden zou een verboden erfovereenkomst uitmaken. Heeft de ouderlijke boedelverdeling onder levenden enkel betrekking op toekomstige goederen, dan is zij volledig vernietigbaar; heeft zij deels betrekking op tegenwoordige goederen en deels op toekomstige, dan zijn enkel de bepalingen met betrekking tot de toekomstige goederen vernietigbaar, tenzij beide categorieën een ondeelbaar geheel vormen. Wordt er slechts gedeeltelijk vernietigd, dan zal dit het evenwicht tussen de kavels verstoren en kan er gemakkelijker een vordering ingevolge benadeling worden ingesteld: J. Bael, *Het verbod van bedingen betreffende toekomstige nalatenschappen in Reeks notariële praktijkstudies*, Mechelen, Kluwer, 2006, 583, nr. 962.

37 G. Baert, *De ouderlijke boedelverdeling in APR*, Gent, Story-Scientia, 1974, 82, nr. 259 en 83-84, nrs. 263- 264; F. Buysens, "Ascendentenverdeling: civiele aspecten" in A. Verbeke, F. Buysens en H. Derycke (eds.), *Vermogensplanning met effect bij leven: schenking in Handboek estate planning*, Brussel, Larcier, 2005, (189) 190-191, nr. 339.

38 Cass. 1 april 1864, Pas. 1864, I, 373; H. Casman en R. Dekkers, Handboek Burgerlijk Recht, IV, Huwelijksstelsels, erfrecht, gift en, Antwerpen, Intersentia, 2010, 887, nr. 1472; W. Pintens, C. Declerck, J. Du Mongh en K. Vanwinckelen, Familiaal Vermogensrecht, Antwerpen, Intersentia, 2010, 1191-1192, nr. 2356.

39 P. Malaurie en C. Brenner, Droit des successions et des libéralités, in Droit civil, Issy-les-Moulineaux, LGDJ-Lextenso, 2018, 612-613, nr. 1042.

40 P. Malaurie en C. Brenner, Droit des successions et des libéralités, in Droit civil, Issy-les-Moulineaux, LGDJ-Lextenso, 2018, 617-618, nr. 1053.

41 C. Aughuet, “Les pactes successoraux à l’aune des lois du 31 juillet 2017 et du 22 juillet 2018” in C. Aughuet (ed.), Le notaire face aux réformes des régimes matrimoniaux et des successions, Brussel, Larcier, 2019, (321) 360-361, nr. 45; J. Bael, “Het verbod van bedingen betreffende toekomstige nalatenschappen in het nieuwe erfrecht” in J. Bael (ed.), Rechtskroniek voor het Notariaat, deel 31, Brugge, die Keure, 2017, (143) 252, nr. 214; A.L. Verbeke en M. Delbroek, “Family dynamics en het evenwicht bij de globale erfovereenkomst” in Themis 109 – Familiaal Vermogensrecht, Brugge, die Keure, 2019, (75) 77-78.

42 G. Baert, De ouderlijke boedelverdeling in APR, Gent, Story-Scientia, 1974, 84-87, nrs. 266-274; G. Baert, “De ouderlijke boedelverdeling in de notarispraktijk”, RW 1971-72, (1911) 1913-1914; L. Barette, “Les partages d’ascendant”, Rec.gén.enr.not. 1961, (41) 63-64, nr. 41; C. De Wulf, De Erfwet van 31 juli 2017 – een algemeen overzicht met modellen voor de praktijk, Brugge, die Keure, 2018, 177, nr. 274; R. Dillemans, A. Van den Bossche en M. De Clercq, Testamenten in Beginselen van het Belgisch privaatrecht, Mechelen, Kluwer, 2012, 234-236, nr. 146; J. Verstraete, “Familiale schikkingen herbelicht” in W. Pintens, W. en J. Du Mongh (eds.), Familiaal vermogensbeheer: het Burgerlijk Wetboek na 200 jaar nog altijd actueel, Antwerpen, Intersentia, 2004, (137) 187-188, nr. 270.

43 G. Baert, De ouderlijke boedelverdeling in APR, Gent, Story-Scientia, 1974, 13-17, nrs. 40-49; L. Barette, “Les partages d’ascendant”, Rec.gén.enr.not. 1961, (41) 63-64, nr. 41.

44 W. Pintens, C. Declerck, J. Du Mongh en K. Vanwinckelen, Familiaal Vermogensrecht, Antwerpen, Intersentia, 2010, 1193, nr. 2360.

45 J. Bael, Het verbod van bedingen betreffende toekomstige nalatenschappen in Reeks notariële praktijkstudies, Mechelen, Kluwer, 2006, 600-601, nr. 992; F. Laurent, Principes de droit civil, XV, Des donations entre-vifs et des testaments (suite), Brussel, Bruylant-Christophe, 1878, 47-49, nr. 43; W. Pintens, C. Declerck, J. Du Mongh en K. Vanwinckelen, Familiaal Vermogensrecht, Antwerpen, Intersentia, 2010, 1193, nr. 2361; J. Verstraete, “Familiale schikkingen herbelicht” in W. Pintens, W. en J. Du Mongh (eds.), Familiaal vermogensbeheer: het Burgerlijk Wetboek na 200 jaar nog altijd actueel, Antwerpen, Intersentia, 2004, (137) 187-188, nr. 270.

46 Men zou de inbreng op anticipatieve wijze opleggen aan de begiftigde, daar waar die mogelijkheid niet in de wet is voorzien. Bijgevolg zou dit neerkomen op een verboden erfovereenkomst: J. Bael, Het verbod van bedingen betreffende toekomstige nalatenschappen in Reeks notariële praktijkstudies, Mechelen, Kluwer, 2006, 600-601, nr. 992; L. Barette, “Les partages d’ascendant”, Rec.gén.enr.not. 1961, (41) 63-64, nr. 41.

47 C. Aughet, “La réforme du droit successoral opérée par la loi du 31 juillet 2017: premier tour d’horizon”, Notamus 2017, (52) 75, nr. 74; J. Bael, “Het verbod van bedingen betreffende

toekomstige nalatenschappen in het nieuwe erfrecht” in J. Bael (ed.), *Rechtskroniek voor het Notariaat*, deel 31, Brugge, die Keure, 2017, (143) 250-251, nr. 212.

48 Cass. 23 april 1982, AR 3354, Arr.Cass. 1981-82, 1024, Pas. 1982, I, 960, noot, RNB 1982, noot R.V.D., T.Not. 1982 177, noot; Luik 6 april 1927, Pas. 1928, II, 20; J. Bael, Het verbod van bedingen betreffende toekomstige nalatenschappen in Reeks notariële praktijkstudies, Mechelen, Kluwer, 2006, 581-582, nr. 958; J. Bael, Het verbod van erfovereenkomsten in het nieuwe erfrecht in *Notariële rechtsbibliotheek*, Brugge, die Keure, 256, nr. 526; G. Baert, “De ouderlijke boedelverdeling in de notarispraktijk”, RW 1971-72, (1911) 1917-1918; W. Pintens, C. Declerck, J. Du Mongh en K. Vanwinckelen, *Familiaal Vermogensrecht*, Antwerpen, Intersentia, 2010, 1191-1192, nr. 2357; J. Sace, *Le partage d’ascendant in Rép.not.*, III/4, *Les successions, donations et testaments*, Brussel, Larcier, 1985, 77-78, nr. 45. Oude rechtspraak en een aantal vooraanstaande auteurs stellen dat als men alle goederen (of één welbepaald goed) aan één vermoedelijke erfgenaam laat toevallen, en men de overige vermoedelijke erfgenamen enkel een opleg toekent, er geen sprake kan zijn van een werkelijke verdeling en dus ook niet van een ascendentenverdeling. Alsook zou een dergelijke constructie met alleen maar oplegsommen het destijds geldende principe van de reserve in natura al te zeer aantasten (welk argument sedert de invoering van het principe van de reserve in waarde niet langer weerhouden kan worden): Brussel 22 april 1944, T.Not. 1944, 72; H. De Page en R. Dekkers, *Traité élémentaire de droit civil belge: principes, doctrine, jurisprudence*, VIII/2, *Les testaments*, Brussel, Bruylant, 1973, 1816-1817, nr. 1675; R. Dillemans, *Beginselen van Belgisch privaatrecht*, VII, *Testamenten*, Gent, Story-Scientia, 1977, 293-296, nr. 148; R. Dillemans, A. Van den Bossche en M. De Clercq, *Testamenten in Beginselen van het Belgisch privaatrecht*, Mechelen, Kluwer, 2012, 236-238, nr. 147; M. Grégoire, “Donations immobilières et règlements de famille” in A. Deliège en E. Beguin (eds.), *Les arrangements de famille*, Brussel, Story-Scientia, 1990, (1) 9; A. Kluyskens, *Beginselen van burgerlijk recht*, III, *De schenkingen en testamenten*, Antwerpen, Standaard, 1955, 457-459, nr. 305; J. Verstraete, “Familiale schikkingen herbelicht” in W. Pintens en J. Du Mongh (eds.), *Familiaal vermogensbeheer: het Burgerlijk Wetboek na 200 jaar nog altijd actueel*, Antwerpen, Intersentia, 2004, (137) 189-190, nr. 273.

49 G. Baert, *De ouderlijke boedelverdeling in APR*, Gent, Story-Scientia, 1974, 181-182, nr. 592; F. Buysens, “Ascendentenverdeling: civiele aspecten” in A. Verbeke, F. Buysens en H. Derycke (eds.), *Vermogensplanning met effect bij leven: schenking in Handboek estate planning*, Brussel, Larcier, 2005, (189) 191, nr. 340; J. Sace, *Le partage d’ascendant in Rép.not.*, III/4, *Les successions, donations et testaments*, Brussel, Larcier, 1985, 80, nr. 46-1b.

50 N. Bagniet, “Les donations immobilières” in N. Bagniet en J.-F. Taymans (eds.), *Planification successorale: aspects civils et fiscaux in Patrimoine*, Louvain-la-Neuve, Academia-Bruylant, 2008, (99) 118; W. Pintens, C. Declerck, J. Du Mongh en K. Vanwinckelen, *Familiaal Vermogensrecht*, Antwerpen, Intersentia, 2010, 1191-1192, nr. 2357; J. Sace, *Le partage d’ascendant in Rép.not.*, III/4, *Les successions, donations et testaments*, Brussel, Larcier, 1985, 80, nr. 46-1b. Die opleg op termijn kan dan eventueel worden geherwaardeerd via een referte-index: J. Bael, Het verbod van bedingen betreffende toekomstige nalatenschappen in Reeks notariële praktijkstudies, Mechelen, Kluwer, 2006, 593, nr. 979; N. Bagniet, “Les donations immobilières” in N. Bagniet en J.-F. Taymans (eds.), *Planification successorale: aspects civils et fiscaux in Patrimoine*, Louvain-la-Neuve, Academia-Bruylant, 2008, (99) 117 en 124-125; F. Buysens, “Ascendentenverdeling: civiele aspecten” in A. Verbeke, F. Buysens en H. Derycke (eds.), *Vermogensplanning met effect bij leven: schenking in Handboek estate planning*, Brussel, Larcier, 2005, (189) 194-195, nr. 350; J. Sace, *Le partage d’ascendant in Rép.not.*, III/4, *Les successions, donations et testaments*,

Brussel, Larcier, 1985, 120, nr. 85; P. Thuysbaert, "Partage d'ascendant: peut-on prévenir les actions contre le partage d'ascendant?", Ann.Not. 1957, (53) 85.

51 Waarschijnlijk wilde de wetgever de term "oplegsom" niet gebruiken in art. 1100/7 BW omdat de globale erfovereenkomst geen daadwerkelijke verdeling is (zie supra, nr. 3).

52 "De ouderlijke boedelverdeling bij akte onder de levenden kan enkel tegenwoordige goederen tot voorwerp hebben (artikel 1076 van het Burgerlijk Wetboek), terwijl de globale overeenkomst bepaalde vermoedelijke erfgenamen in rechte nederdalende lijn kan toebedelen door middel van een schuldvordering (voorgesteld artikel 1100/7, § 1, derde lid van het Burgerlijk Wetboek)": wetsvoorstel tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek wat de erfenissen en de gift en betreft en tot wijziging van diverse andere bepalingen ter zake, Parl.St. Kamer 2016-17, nr. 2282/004, 134.

53 J. Bael, "Het verbod van bedingen betreffende toekomstige nalatenschappen in het nieuwe erfrecht" in J. Bael (ed.), Rechtskroniek voor het Notariaat, deel 31, Brugge, die Keure, 2017, (143) 250-251, nr. 212; G. Baert, De ouderlijke boedelverdeling in APR, Gent, Story-Scientia, 1974, 81-82, nr. 258.

54 Wetsvoorstel tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek wat de erfenissen en de gift en betreft en tot wijziging van diverse andere bepalingen ter zake, Parl.St. Kamer 2016-17, nr. 2282/001, 137.

55 J. Bael, "Het verbod van bedingen betreffende toekomstige nalatenschappen in het nieuwe erfrecht" in J. Bael (ed.), Rechtskroniek voor het Notariaat, deel 31, Brugge, die Keure, 2017, (143) 250-251, nr. 212.

56 Wetsvoorstel tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek wat de erfenissen en de gift en betreft en tot wijziging van diverse andere bepalingen ter zake, Parl.St. Kamer 2016-17, nr. 2282/001, 136.

57 Art. 1100/7, § 1, eerste lid BW; wetsvoorstel tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek wat de erfenissen en de gift en betreft en tot wijziging van diverse andere bepalingen ter zake, Parl.St. Kamer 2016-17, nr. 2282/001, 133-139; J. Bael, "Het verbod van bedingen betreffende toekomstige nalatenschappen in het nieuwe erfrecht" in J. Bael (ed.), Rechtskroniek voor het Notariaat, deel 31, Brugge, die Keure, 2017, (143) 247, nr. 207.

58 Wetsvoorstel tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek wat de erfenissen en de gift en betreft en tot wijziging van diverse andere bepalingen ter zake, Parl.St. Kamer 2016-17, nr. 2282/001, 135.

59 Art. 1075 en 1078 BW; J. Bael, "De planning van de nalatenschappen van de ouders van een gehandicapt kind anno 2004" in Familiale Vermogensplanning, Mechelen, Kluwer, 2004, (405) 499, nr. 168; L. Barette, "Les partages d'ascendant", Rec.gén.enr.not. 1961, (41) 68-69, nr. 48; L. Deben, E. de Wilde en C. Van den Hove, Erfenissen en testamenten in Leven en recht, Brussel, Creadif, 1989, 248-249, nr. 418.

60 R. Dillemans, Beginselen van Belgisch privaatrecht, VII, Testamenten, Gent, Story-Scientia, 1977, 288-291, nrs. 145; R. Dillemans, A. Van den Bossche en M. De Clercq, Testamenten in Beginselen van het Belgisch privaatrecht, Mechelen, Kluwer, 2012, 231-233, nr. 144; W. Pintens, C. Declerck, J. Du Mongh en K. Vanwinckelen, Familiaal Vermogensrecht, Antwerpen, Intersentia, 2010, 1190, nr. 2352.

61 Rb. Kortrijk 3 december 1953, T.Not. 1954, 140; R. Dillemans, *Beginnelsen van Belgisch privaatrecht*, VII, Testamenten, Gent, Story-Scientia, 1977, 288-291, nr. 145; R. Dillemans, A. Van den Bossche en M. De Clercq, *Testamenten in Beginnelsen van het Belgisch privaatrecht*, Mechelen, Kluwer, 2012, 231-233, nr. 144; W. Pintens, C. Declerck, J. Du Mongh en K. Vanwinckelen, *Familiaal Vermogensrecht*, Antwerpen, Intersentia, 2010, 1190-1191, nr. 2354; J. Verstraete, "Familiale schikkingen herbelicht" in W. Pintens en J. Du Mongh (eds.), *Familiaal vermogensbeheer: het Burgerlijk Wetboek na 200 jaar nog altijd actueel*, Antwerpen, Intersentia, 2004, (137) 186-187, nr. 268.

62 G. Baert, *De ouderlijke boedelverdeling in APR*, Gent, Story-Scientia, 1974, 54-55, nrs. 176-177; R. Dillemans, A. Van den Bossche en M. De Clercq, *Testamenten in Beginnelsen van het Belgisch privaatrecht*, Mechelen, Kluwer, 2012, 231-233, nr. 144; W. Pintens, C. Declerck, J. Du Mongh en K. Vanwinckelen, *Familiaal Vermogensrecht*, Antwerpen, Intersentia, 2010, 1191, nr. 2355; J. Sace, *Le partage d'ascendant in Rép.not., III/4, Les successions, donations et testaments*, Brussel, Larcier, 1985, 55-56, nr. 24.

63 Wetsvoorstel tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek wat de erfenissen en de gift en betreft en tot wijziging van diverse andere bepalingen ter zake, Parl.St. Kamer 2016-17, nr. 2282/001, 134-135.

64 De betrokkenheid van alle vermoedelijke erfgenamen in rechte nederdalende lijn wordt immers beoordeeld op de dag van de akte (zie infra).

65 L. Barette, "Les partages d'ascendant", *Rec.gén.enr.not.* 1961, (41) 59, nr. 32.

66 L. Barette, "Les partages d'ascendant", *Rec.gén.enr.not.* 1961, (41) 59, nr. 32.

67 "[...] ainsi, le pacte restera valable et produira ses effets à l'égard des héritiers présomptifs l'ayant signé (ou à l'égard de ceux qui viendraient par substitution successorale des signataires) [...]": C. Aughuet, "Les pactes successoraux à l'aune des lois du 31 juillet 2017 et du 22 juillet 2018" in C. Aughuet (ed.), *Le notaire face aux réformes des régimes matrimoniaux et des successions*, Brussel, Larcier, 2019, (321) 370-373, nr. 58.

68 L. Barette, "Les partages d'ascendant", *Rec.gén.enr.not.* 1961, (41) 48, nr. 16; F. Buysens, "Ascendentenverdeling" in A. Verbeke (ed.), *Vermogensplanning met effect na overlijden: erfrecht en testament in Handboek estate planning*, Brussel, De Boeck en Larcier, 2005, (69) 69, nr. 105; H. Casman en R. Dekkers, *Handboek Burgerlijk Recht, IV, Huwelijksstelsels, erfrecht, gift en*, Antwerpen, Intersentia, 2010, 887, nr. 1470; H. De Page en R. Dekkers, *Traité élémentaire de droit civil belge: principes, doctrine, jurisprudence, VIII/2, Les testaments*, Brussel, Bruylant, 1973, 1833, nr. 1693B; R. Dillemans, *Beginnelsen van Belgisch privaatrecht*, VII, Testamenten, Gent, Story-Scientia, 1977, 296-297, nr. 149; W. Pintens, C. Declerck, J. Du Mongh en K. Vanwinckelen, *Familiaal Vermogensrecht*, Antwerpen, Intersentia, 2010, 1189, nr. 2349.

69 L. Barette, "Les partages d'ascendant", *Rec.gén.enr.not.* 1961, (41) 59, nr. 33.

70 L. Barette, "Les partages d'ascendant", *Rec.gén.enr.not.* 1961, (41) 48, nr. 16; F. Buysens, "Ascendentenverdeling" in A. Verbeke (ed.), *Vermogensplanning met effect na overlijden: erfrecht en testament in Handboek estate planning*, Brussel, De Boeck en Larcier, 2005, (69) 69, nr. 105; H. Casman en R. Dekkers, *Handboek Burgerlijk Recht, IV, Huwelijksstelsels, erfrecht, gift en*, Antwerpen, Intersentia, 2010, 887, nr. 1470; H. De Page en R. Dekkers, *Traité élémentaire de droit civil belge: principes, doctrine, jurisprudence, VIII/2, Les testaments*, Brussel, Bruylant, 1973, 1833, nr. 1693B; R. Dillemans, *Beginnelsen van Belgisch privaatrecht*, VII, Testamenten,

Gent, Story-Scientia, 1977, 296-297, nr. 149; W. Pintens, C. Declerck, J. Du Mongh en K. Vanwinckelen, *Familiaal Vermogensrecht*, Antwerpen, Intersentia, 2010, 1189, nr. 2349.

71 Zij hebben dan volgens de volgende auteurs geen titel meer om zich te beroepen op de goederen: L. Barette, "Les partages d'ascendant", *Rec.gén.enr.not.* 1961, (41) 48, nr. 16; H. Casman en R. Dekkers, *Handboek Burgerlijk Recht, IV, Huwelijksstelsels, erfrecht, gift en*, Antwerpen, Intersentia, 2010, 888, nr. 1473; H. De Page en R. Dekkers, *Traité élémentaire de droit civil belge: principes, doctrine, jurisprudence, VIII/2, Les testaments*, Brussel, Bruylant, 1973, 1814, nr. 1671; W. Pintens, C. Declerck, J. Du Mongh en K. Vanwinckelen, *Familiaal Vermogensrecht*, Antwerpen, Intersentia, 2010, 1195-1196, nr. 2368. Een andere stelling meent dan weer dat de verwerpende descendent de goederen nog kan ontvangen wegens titel van legaat, ten belope van het beschikbaar deel, omdat de verwerping de kwalificatie van wettelijk erfgenaam verandert naar die van legataris: *Rb. Fr. Riom* 29 juni 1920, *Rev.prat.not.* 1922, 23; R. Dillemans, *Beginselen van Belgisch privaatrecht, VII, Testamenten*, Gent, Story-Scientia, 1977, 288-291, nrs. 145.

72 L. Barette, "Les partages d'ascendant", *Rec.gén.enr.not.* 1961, (41) 48, nr. 16; F. Buysens, "Ascendentenverdeling" in A. Verbeke (ed.), *Vermogensplanning met effect na overlijden: erfrecht en testament in Handboek estate planning*, Brussel, De Boeck en Larcier, 2005, (69) 69, nr. 105; F. Buysens, "Ascendentenverdeling: civiele aspecten" in A. Verbeke, F. Buysens en H. Derycke (eds.), *Vermogensplanning met effect bij leven: schenking in Handboek estate planning*, Brussel, Larcier, 2005, (189) 192, nr. 341; H. De Page en R. Dekkers, *Traité élémentaire de droit civil belge: principes, doctrine, jurisprudence, VIII/2, Les testaments*, Brussel, Bruylant, 1973, 1833, nr. 1693B; R. Dillemans, *Beginselen van Belgisch privaatrecht, VII, Testamenten*, Gent, Story-Scientia, 1977, 296-297, nr. 149; W. Pintens, C. Declerck, J. Du Mongh en K. Vanwinckelen, *Familiaal Vermogensrecht*, Antwerpen, Intersentia, 2010, 1195-1196, nr. 2368; J. Verstraete, "Familiale schikkingen herbelicht" in W. Pintens en J. Du Mongh (eds.), *Familiaal vermogensbeheer: het Burgerlijk Wetboek na 200 jaar nog altijd actueel*, Antwerpen, Intersentia, 2004, (137) 183. Contra: H. Casman en R. Dekkers, *Handboek Burgerlijk Recht, IV, Huwelijksstelsels, erfrecht, gift en*, Antwerpen, Intersentia, 2010, 888, nr. 1473. Deze laatste auteurs beweren dat het argument dat de testamentaire ouderlijke boedelverdeling anders geen nut zou hebben, niet opgaat omdat dit het geval is bij elk testament. Er zou geen reden zijn om af te wijken van het principe dat een testament niets betekent zolang het niet aanvaard is.

73 P. Malaurie en C. Brenner, *Droit des successions et des libéralités in Droit civil*, Issy-les-Moulineaux, LGDJ-Lextenso, 2018, 618-619, nr. 1054 en 641-642, nr. 1091.

74 Oud art. 845 BW; L. Barette, "Les partages d'ascendant", *Rec.gén.enr.not.* 1961, (41) 59-60, nr. 34; R. Dillemans, A. Van den Bossche en M. De Clercq, *Testamenten in Beginselen van het Belgisch privaatrecht*, Mechelen, Kluwer, 2012, 231-233, nr. 144.

75 N. Baugniet, "Les donations immobilières" in N. Baugniet en J.-F. Taymans (eds.), *Planification successorale: aspects civils et fiscaux in Patrimoine*, Louvain-la-Neuve, Academia-Bruylant, 2008, (99) 117; R. Dillemans, *Beginselen van Belgisch privaatrecht, VII, Testamenten*, Gent, Story-Scientia, 1977, 288-291, nr. 145; J. Sace, *Le partage d'ascendant in Rép.not.*, III/4, *Les successions, donations et testaments*, Brussel, Larcier, 1985, 53-54, nr. 21.

76 L. Barette, "Les partages d'ascendant", *Rec.gén.enr.not.* 1961, (41) 59, nr. 33; R. Dillemans, *Beginselen van Belgisch privaatrecht, VII, Testamenten*, Gent, Story-Scientia, 1977, 288-291, nr. 145. De Page stelt dat de goederen aan de andere kinderen zullen toekomen via een complementaire verdeling van een afzonderlijke onverdeeldeheid: H. De Page en R. Dekkers,

Traité élémentaire de droit civil belge: principes, doctrine, jurisprudence, VIII/2, Les testaments, Brussel, Bruylant, 1973, 1813-1814, nr. 1670.

77 J. Bael, "Het verbod van bedingen betreffende toekomstige nalatenschappen in het nieuwe erfrecht" in J. Bael (ed.), Rechtskroniek voor het Notariaat, deel 31, Brugge, die Keure, 2017, (143) 254, nr. 221.

78 Gent 9 februari 2017, RW 2018-19, 981, TEP 2017, 611, T.Not. 2017 343 en 346; Rb. Dendermonde 18 januari 1936, Pas. 1937, III, 9; Rb. Antwerpen 10 maart 1900, Pas. 1900, III, 165; J. Bael, Het verbod van bedingen betreffende toekomstige nalatenschappen in Reeks notariële praktijkstudies, Mechelen, Kluwer, 2006, 582, nr. 959; G. Baert, De ouderlijke boedelverdeling in APR, Gent, Story-Scientia, 1974, 109, nr. 352; L. Barette, "Les partages d'ascendant", Rec.gén.enr.not. 1961, (41) 46-47, nr. 12; H. De Page en R. Dekkers, Traité élémentaire de droit civil belge: principes, doctrine, jurisprudence, VIII/2, Les testaments, Brussel, Bruylant, 1973, 1820-1821, nr. 1679; W. Pintens, C. Declerck, J. Du Mongh en K. Vanwinckelen, Familiaal Vermogensrecht, Antwerpen, Intersentia, 2010, 1189-1190, nr. 2350.

79 Cass. 31 oktober 1968, RW 1968-69, 1263, JT 1969, 62, Rev.prat.not. 1969, 417; H. De Decker, "Over de ascendentenverdeling en de dubbele akte" (noot onder Brussel 19 februari 1986 en Antwerpen 25 juni 1986), TBBR 1987-88, (80) 81; H. De Decker, "Geldigheid en doelmatigheid van de testamentaire ascendentenverdeling die betrekking heeft op goederen, deel uitmakend van het gemeenschappelijk vermogen", T.Not. 1987 (82) 86, nr. 7 en 89-92, nr. 12.

80 J. Bael, "Het verbod van bedingen betreffende toekomstige nalatenschappen in het nieuwe erfrecht" in J. Bael (ed.), Rechtskroniek voor het Notariaat, deel 31, Brugge, die Keure, 2017, (143) 253-254, nr. 226.

81 C. Aughet, "La réforme du droit successoral opérée par la loi du 31 juillet 2017: premier tour d'horizon", Notamus 2017, (52) 76, nr. 75; J. Bael, "Het verbod van bedingen betreffende toekomstige nalatenschappen in het nieuwe erfrecht" in J. Bael (ed.), Rechtskroniek voor het Notariaat, deel 31, Brugge, die Keure, 2017, (143) 253-254, nr. 226.

82 J. Bael, Het verbod van erfovereenkomsten in het nieuwe erfrecht in Notariële rechtsbibliotheek, Brugge, die Keure, 255, nr. 524; L. Barette, "Les partages d'ascendant", Rec.gén.enr.not. 1961, (41) 53, nr. 23; H. Casman, Notarieel Familierecht, Gent, Mys & Breesch, 1991, 487-488, nr. 1202; C. De Wulf, De Erfwet van 31 juli 2017 – een algemeen overzicht met modellen voor de praktijk, Brugge, die Keure, 2018, 177, nr. 274; N. Vandebeek, Onroerend goed en huwelijksvermogen in Reeks notariële praktijkstudies, Mechelen, Kluwer, 2010, 399.

83 G. Baert, De ouderlijke boedelverdeling in APR, Gent, Story-Scientia, 1974, 79-80, nr. 254; C. De Wulf, De Erfwet van 31 juli 2017 – een algemeen overzicht met modellen voor de praktijk, Brugge, die Keure, 2018, 189, nr. 289.

84 W. Pintens, C. Declerck, J. Du Mongh en K. Vanwinckelen, Familiaal Vermogensrecht, Antwerpen, Intersentia, 2010, 1193-1194, nr. 2363.

85 Ik gebruik hierna de termen "echtgenote" of "langstlevende echtgenote", maar dit geldt uiteraard mutatis mutandis voor de (langstlevende) echtgenoot.

86 C. Aughet, "La réforme du droit successoral opérée par la loi du 31 juillet 2017: premier tour d'horizon", Notamus 2017, (52) 58-59, nr. 25; R. Barbaix, "De inbreng en de inkorting in het nieuwe erfrecht" in J. Bael (ed.), Rechtskroniek voor het Notariaat, deel 31, Brugge, die Keure,

2017, (37) 82-83, nr. 78; R. Barbaix, Handboek familiaal vermogensrecht, Antwerpen, Intersentia, 2018, 681-682, nr. 1190; H. Casman, "Nieuwe Erfwet. Een geactualiseerde kennismaking", NjW 2018, (810) 818-819, nrs. 51-52; P. De Page en I. De Stefani, La réforme du droit civil des successions et des libéralités: Commentaire pratique de la loi du 31 juillet 2017, Limal, Anthemis, 2017, 150-152, nr. 115; R. Dekkers, H. Casman, A.L. Verbeke en A. Alofs, Erfrecht & gift en: inclusief de nieuwe Erfwet 2017, Antwerpen, Intersentia, 2017, 331-332, nr. 471; E. Goossens, "Koorddans in het familiaal vermogensrecht – Naar een nieuw evenwicht tussen de belangen van de kinderen en die van de langstlevende echtgenoot", TEP 2018, (220) 221; F. Tainmont, "La réserve héréditaire" in P. Moureau (ed.), La réforme du droit des successions. Actes du XVe colloque de l'Association "Famille & Droit", Brussel, Larcier, 2018, (213) 232-238; A.-C. Van Gysel, "Le conjoint et le cohabitant légal survivant" in P. Moureau (ed.), La réforme du droit des successions. Actes du XVe colloque de l'Association "Famille & Droit", Brussel, Larcier, 2018, (399) 449.

87 W. Pintens, C. Declerck, J. Du Mongh en K. Vanwinckelen, Familiaal Vermogensrecht, Antwerpen, Intersentia, 2010, 1196, nr. 2369.

88 C. Aughuet, "Les pactes successoraux à l'aune des lois du 31 juillet 2017 et du 22 juillet 2018" in C. Aughuet (ed.), Le notaire face aux réformes des régimes matrimoniaux et des successions, Brussel, Larcier, 2019, (321) 367-368, nr. 52; R. Barbaix, "De inbreng en de inkorting in het nieuwe erfrecht" in J. Bael (ed.), Rechtskroniek voor het Notariaat, deel 31, Brugge, die Keure, 2017, (37) 45, nr. 12 en 72, nr. 57; R. Barbaix, Handboek familiaal vermogensrecht, Antwerpen, Intersentia, 2018, 627, nr. 1085; R. Barbaix, Het nieuwe erfrecht: aangepast aan de wet van 31 juli 2017 tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek wat de erfenissen en de gift en betreft en tot wijziging van diverse andere bepalingen ter zake, Antwerpen, Intersentia, 2017, 119, nr. 214, 193, nr. 351 en 239, nr. 421; H. Casman, "Nieuwe Erfwet. Een geactualiseerde kennismaking", NjW 2018, (810) 817, nr. 46; P. De Page, "La loi du 31 juillet 2017 modifiant le Code civil à propos des successions et libéralités", Rec.gén.enr.not 2017-18, (362) 366, nr. 5; R. Dekkers, H. Casman, A.L. Verbeke en A. Alofs, Erfrecht & gift en: inclusief de nieuwe Erfwet 2017, Antwerpen, Intersentia, 2017, 103-105, nr. 131; E. Goossens, "Koorddans in het familiaal vermogensrecht – Naar een nieuw evenwicht tussen de belangen van de kinderen en die van de langstlevende echtgenoot", TEP 2018, (220) 221; N. Labeeuw en E. Janssens, "De impact van het nieuwe erfrecht op de positie van de langstlevende echtgenoot" in H. Casman en M. Van Look (eds.), Huwelijksvermogensrecht, Mechelen, Kluwer, 2017, (77) 97-98, nr. 16; J. Malherbe, "Le nouveau droit successoral 2019 – Le rapport et la réduction", Rec.gén.enr.not. 2018, (403) 407, nr. 13; X. Ulrici en J. Sindiheburu, "La réforme du droit successoral en matière de rapport et de réduction des libéralités et ses impacts en droit fiscal", Rec.gén.enr.not. 2018, (298) 299, nr. 2; A.-C. Van Gysel, "Le conjoint et le cohabitant légal survivant" in P. Moureau (ed.), La réforme du droit des successions. Actes du XVe colloque de l'Association "Famille & Droit", Brussel, Larcier, 2018, (399) 446.

89 Wetsvoorstel tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek wat de erfenissen en de gift en betreft en tot wijziging van diverse andere bepalingen ter zake, Parl.St. Kamer 2016-17, nr. 2282/001, 147-148; C. Aughuet, "Les pactes successoraux à l'aune des lois du 31 juillet 2017 et du 22 juillet 2018" in C. Aughuet (ed.), Le notaire face aux réformes des régimes matrimoniaux et des successions, Brussel, Larcier, 2019, (321) 367-368, nr. 52.

90 J. Bael, "Het verbod van bedingen betreffende toekomstige nalatenschappen in het nieuwe erfrecht" in J. Bael (ed.), Rechtskroniek voor het Notariaat, deel 31, Brugge, die Keure, 2017, (143) 263, nr. 246.

91 A.L. Verbeke, "Nieuw Belgisch erfrecht", RW 2017-18, (1082) 1099-1100.

92 W. Pintens, C. Declerck, J. Du Mongh en K. Vanwinckelen, *Familiaal Vermogensrecht*, Antwerpen, Intersentia, 2010, 1191, nr. 2355.

93 Wetsvoorstel tot wijziging van het burgerlijk wetboek met betrekking tot het erfrecht, Parl.St. Senaat 2012- 13, nr. 5-2207/1, 13.

94 De wet vereist niet dat alle stiefkinderen worden betrokken, zoals zij dat wel eist voor de vermoedelijke erfgenamen in rechte nederdalende lijn: C. Aughuet, "Les pactes successoraux à l'aune des lois du 31 juillet 2017 et du 22 juillet 2018" in C. Aughuet (ed.), *Le notaire face aux réformes des régimes matrimoniaux et des successions*, Brussel, Larcier, 2019, (321) 364-366, nr. 50.

95 Een evenwicht tussen de stiefkinderen, of tussen de stiefkinderen en de eigen kinderen, is mogelijk maar niet noodzakelijk: J. Bael, "Het verbod van bedingen betreffende toekomstige nalatenschappen in het nieuwe erfrecht" in J. Bael (ed.), *Rechtskroniek voor het Notariaat*, deel 31, Brugge, die Keure, 2017, (143) 256, nr. 228; C. Declerck, A. Cassiers en K. Debroux, "Familierechtelijke aspecten van het hervormde erfrecht", *T.Fam.* 2018, (260) 266, nr. 22.

96 Wetsvoorstel tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek wat de erfenissen en de gift en betreft en tot wijziging van diverse andere bepalingen ter zake, Parl.St. Kamer 2016-17, nr. 2282/001, 143.

97 Wetsvoorstel tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek wat de erfenissen en de gift en betreft en tot wijziging van diverse andere bepalingen ter zake, Parl.St. Kamer 2016-17, nr. 2282/001, 142-143.

98 G. Baert, *De ouderlijke boedelverdeling in APR*, Gent, Story-Scientia, 1974, 54-55, nrs. 176-177; R. Dillemans, A. Van den Bossche en M. De Clercq, *Testamenten in Beginselen van het Belgisch privaatrecht*, Mechelen, Kluwer, 2012, 231-233, nr. 144; W. Pintens, C. Declerck, J. Du Mongh en K. Vanwinckelen, *Familiaal Vermogensrecht*, Antwerpen, Intersentia, 2010, 1191, nr. 2355; J. Sace, *Le partage d'ascendant in Rép.not.*, III/4, *Les successions, donations et testaments*, Brussel, Larcier, 1985, 55-56, nr. 24.

99 Al is die mogelijkheid niet onbetwist. Zie hierover en over de gevolgen van de ouderlijke boedelverdeling voor de niet-afstammeling: G. Baert, *De ouderlijke boedelverdeling in APR*, Gent, Story-Scientia, 1974, 55, nr. 177 en de verwijzingen daarbij.

100 R. Barbaix, "Commentaar bij art. 935 B.W." in *Comm.Erf.*, Mechelen, Kluwer, 2007, losbl.

101 Met dien verstande dat de minderjarige optreedt als vermoedelijke erfgenaam en dat de minderjarige niet mag verzaken aan rechten in de toekomstige nalatenschap.

102 B. Verdickt, "Commentaar bij art. 1076 B.W." in *Comm.Erf.*, Mechelen, Kluwer, 2014, 5, nr. 5.

103 J. Bael, "Het verbod van bedingen betreffende toekomstige nalatenschappen in het nieuwe erfrecht" in J. Bael (ed.), *Rechtskroniek voor het Notariaat*, deel 31, Brugge, die Keure, 2017, (143) 222, nr. 142 en 260, nr. 237.

104 J. Bael, "Het verbod van bedingen betreffende toekomstige nalatenschappen in het nieuwe erfrecht" in J. Bael (ed.), *Rechtskroniek voor het Notariaat*, deel 31, Brugge, die Keure, 2017, (143) 221-222, nr. 140.

105 In afwijking van het derde lid van art. 905 BW kan de vrederechter toestaan dat een internationaal testament wordt opgesteld wanneer aan de in art. 972 bedoelde vormvereisten voor het testament bij openbare akte niet kan worden voldaan wegens de lichamelijke ongeschiktheid van de beschermde persoon (art. 905, vierde lid BW).

106 J. Bael, "Het verbod van bedingen betreffende toekomstige nalatenschappen in het nieuwe erfrecht" in J. Bael (ed.), *Rechtskroniek voor het Notariaat*, deel 31, Brugge, die Keure, 2017, (143) 222-223, nrs. 143-144.

107 R. Barbaix, *Handboek familiaal vermogensrecht*, Antwerpen, Intersentia, 2018, 864, nr. 1472.

108 J. Bael, "De planning van de nalatenschappen van de ouders van een gehandicapt kind anno 2004" in *Familiale Vermogensplanning*, Mechelen, Kluwer, 2004, (405) 498, nr. 167; J. Bael, *Het verbod van bedingen betreffende toekomstige nalatenschappen in Reeks notariële praktijkstudies*, Mechelen, Kluwer, 2006, 581-582, nr. 958; G. Baert, *De ouderlijke boedelverdeling in APR*, Gent, Story-Scientia, 1974, 16, nr. 47; L. Barette, "Les partages d'ascendant", *Rec.gén.enr.not.* 1961, (41) 44, nr. 7; N. Baugniet, "Les donations immobilières" in N. Baugniet en J.-F. Taymans (eds.), *Planification successorale: aspects civils et fiscaux in Patrimoine*, Louvain-la-Neuve, Academia-Bruylant, 2008, (99) 117; L. Deben, E. de Wilde en C. Van den Hove, *Erfenissen en testamenten in Leven en recht*, Brussel, Creadif, 1989, 247, nr. 416; M.A. Masschelein, *Schenking bij notariële akte in Bibliotheek Burgerlijk Recht en Procesrecht*, Brussel, Larcier, 2007, 150, nr. 232; J. Verstraete, "Familiale schikkingen herbelicht" in W. Pintens en J. Du Mongh (eds.), *Familiaal vermogensbeheer: het Burgerlijk Wetboek na 200 jaar nog altijd actueel*, Antwerpen, Intersentia, 2004, (137) 184-185, nr. 266; B. Verdickt, "Commentaar bij art. 1076 B.W." in *Comm.Erf.*, Mechelen, Kluwer, 2014, 5, nr. 5.

109 Dit is het principe, want voor minderjarigen geldt een andere regeling (zie infra, nr. 30).

110 Cass. 22 maart 1968, RW 1967-68, concl. Adv. Gen. F. Dumon, T.Not. 1968, 137, T.Not. 1969, 129, JT 1968, 310, Journ.Not. 1969, 314, noot A.R., Rev.prat.not. 1968, 184, Rec.gén.enr.not. 1968, 299; Brussel 10 november 1959, JT 1959, 669; H. Casman, *Notarieel Familierecht*, Gent, Mys & Breesch, 1991, 487, nr. 1201.

111 F. Buysens, "Ascendentenverdeling: civiele aspecten" in A. Verbeke, F. Buysens en H. Derycke (eds.), *Vermogensplanning met effect bij leven: schenking in Handboek estate planning*, Brussel, Larcier, 2005, (189) 189, nr. 337; R. Dillemans, A. Van den Bossche en M. De Clercq, *Testamenten in Beginselen van het Belgisch privaatrecht*, Mechelen, Kluwer, 2012, 227-231, nr. 143; W. Pintens, C. Declerck, J. Du Mongh en K. Vanwinckelen, *Familiaal Vermogensrecht*, Antwerpen, Intersentia, 2010, 1195, nr. 2367; J. Verstraete, "Familiale schikkingen herbelicht" in W. Pintens en J. Du Mongh (eds.), *Familiaal vermogensbeheer: het Burgerlijk Wetboek na 200 jaar nog altijd actueel*, Antwerpen, Intersentia, 2004, (137) 183.

112 J. Bael, "Het verbod van bedingen betreffende toekomstige nalatenschappen in het nieuwe erfrecht" in J. Bael (ed.), *Rechtskroniek voor het Notariaat*, deel 31, Brugge, die Keure, 2017, (143) 258-259, nr. 233-234; C. Declerck, A. Cassiers en K. Debroux, "Familierechtelijke aspecten van het hervormde erfrecht", *T.Fam.* 2018, (260) 264, nr. 16.

113 De "voordelen" die in een globale erfovereenkomst worden betrokken om het subjectieve evenwicht te bereiken, worden niet in aanmerking genomen voor de samenstelling van de fictieve massa: C. Aughuet, "Les pactes successoraux à l'aune des lois du 31 juillet 2017 et du

22 juillet 2018” in C. Aughuet (ed.), *Le notaire face aux réformes des régimes matrimoniaux et des successions*, Brussel, Larcier, 2019, (321) 368- 369, nr. 54.

114 Wetsvoorstel tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek wat de erfenissen en de gift en betreft en tot wijziging van diverse andere bepalingen ter zake, Parl.St. Kamer 2016-17, nr. 2282/001, 145-146.

115 Cass. 22 maart 1968, RW 1967-68, concl. Adv. Gen. F. Dumon, T.Not. 1968, 137, T.Not. 1969, 129, JT 1968, 310, Journ.Not. 1969, 314, noot A.R., Rev.prat.not. 1968, 184; G. Baert, *De ouderlijke boedelverdeling in APR*, Gent, Story-Scientia, 1974, 217, nr. 686; M. Puelinckx-Coene, *Erfrecht: openvallen van de nalatenschap, devolutie, erfovereenkomsten, reserveregeling*, Antwerpen, Kluwer, 1996, 312, nr. 247.

116 Wetsvoorstel tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek wat de erfenissen en de gift en betreft en tot wijziging van diverse andere bepalingen ter zake, Parl.St. Kamer 2016-17, nr. 2282/001, 146-147.

117 Gent 18 december 1962, T.Not. 1963, 118; G. Baert, *De ouderlijke boedelverdeling in APR*, Gent, Story-Scientia, 1974, 219, nr. 690; F. Buysens, “Ascendentenverdeling: civiele aspecten” in A. Verbeke, F. Buysens en H. Derycke (eds.), *Vermogensplanning met effect bij leven: schenking in Handboek estate planning*, Brussel, Larcier, 2005, (189) 189, nr. 337; W. Pintens, C. Declerck, J. Du Mongh en K. Vanwinckelen, *Familiaal Vermogensrecht*, Antwerpen, Intersentia, 2010, 1195, nr. 2367.

118 C. De Wulf, *De Erfwet van 31 juli 2017 – een algemeen overzicht met modellen voor de praktijk*, Brugge, die Keure, 2018, 176-177, nr. 271.

119 F. Buysens, “Ascendentenverdeling: civiele aspecten” in A. Verbeke, F. Buysens en H. Derycke (eds.), *Vermogensplanning met effect bij leven: schenking in Handboek estate planning*, Brussel, Larcier, 2005, (189) 189, nr. 337; R. Dillemans, *Beginselen van Belgisch privaatrecht, VII, Testamenten*, Gent, Story-Scientia, 1977, 283-287, nr. 144; J. Verstraete, “Familiale schikkingen herbelicht” in W. Pintens en J. Du Mongh (eds.), *Familiaal vermogensbeheer: het Burgerlijk Wetboek na 200 jaar nog altijd actueel*, Antwerpen, Intersentia, 2004, (137) 183-184, nr. 265.

120 H. De Page en R. Dekkers, *Traité élémentaire de droit civil belge: principes, doctrine, jurisprudence, VIII/2, Les testaments*, Brussel, Bruylant, 1973, 1842, nr. 1699; C. De Wulf, “Het voorbehouden erfdeel en de bepaalde overlating van het hoofdbestanddeel van het familievermogen” in *Het notariaat, bron van recht en rechtszekerheid: congres van de Belgische notarissen, vijftigjarig bestaan van het Comité voor studie en wetgeving*, Brussel, 2-5 april 1973 / *Le notariat, source de droit et de sécurité juridique: congrès des notaires de Belgique à l’occasion du cinquantenaire du Comité d’études et de législation*, Brussel, Koninklijke Federatie van Belgische Notarissen, 1973, (275) 279; R. Dillemans, *Beginselen van Belgisch privaatrecht, VII, Testamenten*, Gent, Story-Scientia, 1977, 297-305, nr. 150; P. Thuysbaert, “Partage d’ascendant: peut-on prévenir les actions contre le partage d’ascendant?”, *Ann.Not.* 1957, (53) 65; M. Van Quickenborne, “De speciale inkortingsactie van art. 1079 B.W.”, *T.Not.* 1974, (241) 243-244, nr. 5.

121 Zie voor de verschillende berekeningswijzen: N. Bagniet, “Les donations immobilières” in N. Bagniet en J.-F. Taymans (eds.), *Planification successorale: aspects civils et fiscaux in Patrimoine*, Louvain-laNeuve, Academia-Bruylant, 2008, (99) 122; H. Casman, *Notarieel familierecht*, Gent, Mys & Breesch, 489, nr. 1207 en 490, nr. 1209; R. Dillemans, *Beginselen van*

Belgisch privaatrecht, VII, Testamenten, Gent, Story-Scientia, 1977, 297-305, nr. 150; M. Van Quickenborne, "De speciale inkortingsactie van art. 1079 B.W.", T.Not. 1974, (241) 241-243, nrs. 2-3; A. Kluyskens, De schenkingen en testamenten in Beginselen van burgerlijk recht, 3, Antwerpen, Standaard, 1955, 469-474, nr. 313.

122 Voor verdere literatuur over de voormalige bijzondere vordering tot inkorting: N. Bagniet, "Les donations immobilières" in N. Bagniet en J.-F. Taymans (eds.), Planification successorale: aspects civils et fiscaux in Patrimoine, Louvain-la-Neuve, Academia-Bruylant, 2008, (99) 122; H. Casman, Notarieel familierecht, Gent, Mys & Breesch, 489, nr. 1207 en 490, nr. 1209; R. Dillemans, Beginselen van Belgisch privaatrecht, VII, Testamenten, Gent, Story-Scientia, 1977, 297-305, nr. 150; A. Kluyskens, De schenkingen en testamenten in Beginselen van burgerlijk recht, 3, Antwerpen, Standaard, 1955, 469-474, nr. 313; M. Van Quickenborne, "De speciale inkortingsactie van art. 1079 B.W.", T.Not. 1974, 241-252.

123 C. De Wulf, De Erfwet van 31 juli 2017 – een algemeen overzicht met modellen voor de praktijk, Brugge, die Keure, 2018, 178, nr. 276.

124 C. De Wulf, De Erfwet van 31 juli 2017 – een algemeen overzicht met modellen voor de praktijk, Brugge, die Keure, 2018, 177, nr. 276.

125 Luik 26 juni 2013, RPP 2016, 175, noot F. Dereme; J. Bael, "De planning van de nalatenschappen van de ouders van een gehandicapt kind anno 2004" in Familiale Vermogensplanning, Mechelen, Kluwer, 2004, (405) 499-500, nr. 169; J. Bael, Het verbod van bedingen betreffende toekomstige nalatenschappen in Reeks notariële praktijkstudies, Mechelen, Kluwer, 2006, 587-588, nr. 970 en 590-591, nr. 975.

126 C. De Wulf m.m.v. J. Bael en S. Devos, Het opstellen van notariële akten, I, Organieke wet notariaat; Personen- en familierecht; Familiaal vermogensrecht, Mechelen, Kluwer, 2003, 532-533, nr. 598; R. Dillemans, A. Van den Bossche en M. De Clercq, Testamenten in Beginselen van het Belgisch privaatrecht, Mechelen, Kluwer, 2012, 246-252, nr. 150; W. Pintens, C. Declerck, J. Du Mongh en K. Vanwinckelen, Familiaal Vermogensrecht, Antwerpen, Intersentia, 2010, 1201-1202, nr. 2382.

127 R. Barbaix, Handboek familiaal vermogensrecht, Antwerpen, Intersentia, 2018, 680-681, nr. 1177; R. Dillemans, A. Van den Bossche en M. De Clercq, Testamenten in Beginselen van het Belgisch privaatrecht, Mechelen, Kluwer, 2012, 341-342, nr. 213; M. Puelinckx-Coene, Beginselen van Belgisch Privaatrecht – Erfrecht, Deel 1: openvallen en toewijzing van de nalatenschap, erfovereenkomsten, reserve en inbreng, Mechelen, Kluwer, 2011, 683.

128 C. De Wulf m.m.v. J. Bael en S. Devos, Het opstellen van notariële akten, I, Organieke wet notariaat; Personen- en familierecht; Familiaal vermogensrecht, Mechelen, Kluwer, 2003, 532-533, nr. 598; P. Thuysbaert, "Partage d'ascendant: peut-on prévenir les actions contre le partage d'ascendant?", Ann.Not. 1957, (53) 66-67.

129 R. Barbaix, "De inbreng en de inkorting in het nieuwe erfrecht" in J. Bael (ed.), Rechtskroniek voor het Notariaat, deel 31, Brugge, die Keure, 2017, (37) 79-881, nrs. 71-75; H. Casman, "Nieuwe Erfwet. Een geactualiseerde kennismaking", NjW 2018, (810) 810-811, nr. 2 en 815, nrs. 29-34; P. De Page en I. De Stefani, La réforme du droit civil des successions et des libéralités: Commentaire pratique de la loi du 31 juillet 2017, Limal, Anthemis, 2017, 133-135, nr. 106; R. Dekkers, H. Casman, A.L. Verbeke en A. Alofs, Erfrecht & gift en: inclusief de nieuwe Erfwet 2017, Antwerpen, Intersentia, 2017, 291, nr. 410; F. Tainmont, "La réserve héréditaire" in P. Moureau

(ed.), *La réforme du droit des successions. Actes du XV^e colloque de l'Association "Famille & Droit"*, Brussel, Larcier, 2018, (213) 224-231.

130 J. Bael, *Het verbod van bedingen betreffende toekomstige nalatenschappen in Reeks notariële praktijkstudies*, Mechelen, Kluwer, 2006, 590-591, nr. 975; G. Baert, "De ouderlijke boedelverdeling in de notarispraktijk", *RW* 1971-72, (1911) 1921; L. Barette, "Les partages d'ascendant", *Rec.gén.enr.not.* 1961, (41) 80-81, nr. 63; C. De Wulf m.m.v. J. Bael en S. Devos, *Het opstellen van notariële akten, I, Organieke wet notariaat; Personen- en familierecht; Familiaal vermogensrecht*, Mechelen, Kluwer, 2003, 532-533, nr. 598; P. Thuysbaert, "Partage d'ascendant: peut-on prévenir les actions contre le partage d'ascendant?", *Ann. Not.* 1957, (53) 69 en 90-91.

131 G. Baert, *De ouderlijke boedelverdeling in APR*, Gent, Story-Scientia, 1974, 362, nr. 1199.

132 Die regeling strookt met de nieuwe art. 410, § 1, 10^o en 1100/2, § 1 BW, die bepalen dat minderjarigen bij toegelaten erfovereenkomsten enkel als vermoedelijke erfgenaam kunnen optreden zolang de erfovereenkomst in hunnen hoofde geen verzaking aan rechten inhoudt.

133 J. Bael, "Het verbod van bedingen betreffende toekomstige nalatenschappen in het nieuwe erfrecht" in J. Bael (ed.), *Rechtskroniek voor het Notariaat*, deel 31, Brugge, die Keure, 2017, (143) 258-259, nr. 233-234; C. Declerck, A. Cassiers en K. Debroux, "Familierechtelijke aspecten van het hervormde erfrecht", *T.Fam.* 2018, (260) 264, nr. 16.

134 R. Barbaix, "De inbreng en de inkorting in het nieuwe erfrecht" in J. Bael (ed.), *Rechtskroniek voor het Notariaat*, deel 31, Brugge, die Keure, 2017, (37) 79-881, nrs. 71-75; H. Casman, "Nieuwe Erfwet. Een geactualiseerde kennismaking", *NjW* 2018, (810) 810-811, nr. 2 en 815, nrs. 29-34; P. De Page en I. De Stefani, *La réforme du droit civil des successions et des libéralités: Commentaire pratique de la loi du 31 juillet 2017*, Limal, Anthemis, 2017, 133-135, nr. 106; R. Dekkers, H. Casman, A.L. Verbeke en A. Alofs, *Erfrecht & gift en: inclusief de nieuwe Erfwet 2017*, Antwerpen, Intersentia, 2017, 291, nr. 410; F. Tainmont, "La réserve héréditaire" in P. Moureau (ed.), *La réforme du droit des successions. Actes du XV^e colloque de l'Association "Famille & Droit"*, Brussel, Larcier, 2018, (213) 224-231.

135 J. Bael, "De planning van de nalatenschappen van de ouders van een gehandicapt kind anno 2004" in *Familiale Vermogensplanning*, Mechelen, Kluwer, 2004, (405) 499-500, nr. 169; F. Buysens, "Ascendentenverdeling: civiele aspecten" in A. Verbeke, F. Buysens en H. Derycke (eds.), *Vermogensplanning met effect bij leven: schenking in Handboek estate planning*, Brussel, Larcier, 2005, (189) 193-194, nr. 348; R. Dillemans, *Beginselen van Belgisch privaatrecht, VII, Testamenten*, Gent, Story-Scientia, 1977, 297-305, nr. 150; J. Verstraete, "Familiale schikkingen herbelicht" in W. Pintens en J. Du Mongh (eds.), *Familiaal vermogensbeheer: het Burgerlijk Wetboek na 200 jaar nog altijd actueel*, Antwerpen, Intersentia, 2004, (137) 190-191, nr. 274; J. Verstraete, "Het notariaat en bijzondere bedingen bij schenkingen en testamenten" in *Het notariaat, bron van recht en rechtszekerheid: congres van de Belgische notarissen, vijftigjarig bestaan van het Comité voor studie en wetgeving*, Brussel, 2-5 april 1973 / *Le notariat, source de droit et de sécurité juridique: congrès des notaires de Belgique à l'occasion du cinquantième du Comité d'études et de législation*, Bruxelles, 2-5 avril 1973, Brussel, Koninklijke Federatie van Belgische Notarissen, 1973, (301), 309.

136 Wetsvoorstel tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek wat de erfenissen en de gift en betreft en tot wijziging van diverse andere bepalingen ter zake, *Parl.St. Kamer* 2016-17, nr. 2282/001, 123-124.

137 Gent 24 april 1947, RW 1946-47, 1071; Luik 2 december 1941, Pas. 1942, II, 64 en Rev.prat.not. 1943, 521, noot J.B.; N. Baugnet, "Les donations immobilières" in N. Baugnet en J.-F. Taymans (eds.), Planification successorale: aspects civils et fiscaux in Patrimoine, Louvain-la-Neuve, Academia-Bruylant, 2008, (99) 116; F. Buysens, "Ascendentenverdeling: civiele aspecten" in A. Verbeke, F. Buysens en H. Derycke (eds.), Vermogensplanning met effect bij leven: schenking in Handboek estate planning, Brussel, Larcier, 2005, (189) 195, nr. 351; R. Dillemans, Beginselen van Belgisch privaatrecht, VII, Testamenten, Gent, Story-Scientia, 1977, 297-305, nr. 150; J. Sace, Le partage d'ascendant in Rép.not., III/4, Les successions, donations et testaments, Brussel, Larcier, 1985, 163-164, nr. 151.

138 J. Verstraete, "Familiale schikkingen herbelicht" in W. Pintens, W. en J. Du Mongh (eds.), Familiaal vermogensbeheer: het Burgerlijk Wetboek na 200 jaar nog altijd actueel, Antwerpen, Intersentia, 2004, (137) 190-191, nr. 274.

139 Cass. 1 juni 2007, Arr.Cass. 2007, 1179, Pas. 2007, 1054, RTDF 2007, 1304, RTDF 2010, 395; M. Aerts, De ouderlijke boedelverdeling in Cahiers Antwerpen Brussel Gent, Brussel, Larcier, 2015, 10, nr. 19; L. Barette, "Les partages d'ascendant", Rec.gén.enr.not. 1961, (41) 74-75, nr. 55.

140 Wetsvoorstel tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek wat de erfenissen en de gift en betreft en tot wijziging van diverse andere bepalingen ter zake, Parl.St. Kamer 2016-17, nr. 2282/004, 9-10.

141 In dezelfde zin: C. De Wulf, De Erfwet van 31 juli 2017 – een algemeen overzicht met modellen voor de praktijk, Brugge, die Keure, 2018, 178-179, nr. 277.

142 Art. 891 BW bepaalde voorheen dat de vernietiging op grond van benadeling kon worden vermeden door de betaling van een opleg. Die oplossing werd ook van toepassing geacht op de ouderlijke boedelverdeling (J. Bael, "De planning van de nalatenschappen van de ouders van een gehandicapt kind anno 2004" in Familiale Vermogensplanning, Mechelen, Kluwer, 2004, (405) 499-500, nr. 169; F. Buysens, "Ascendentenverdeling: civiele aspecten" in A. Verbeke, F. Buysens en H. Derycke (eds.), Vermogensplanning met effect bij leven: schenking in Handboek estate planning, Brussel, Larcier, 2005, (189) 195, nr. 351; R. Dillemans, Beginselen van Belgisch privaatrecht, VII, Testamenten, Gent, Story-Scientia, 1977, 297-305, nr. 150; J. Sace, Le partage d'ascendant in Rép.not., III/4, Les successions, donations et testaments, Brussel, Larcier, 1985, 161, nr. 148). De Nieuwe Erfwet paste art. 891 BW aan, waardoor de vernietiging op grond van benadeling uit het toepassingsgebied van dit artikel werd gesloten.

143 Wetsvoorstel tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek wat de erfenissen en de gift en betreft en tot wijziging van diverse andere bepalingen ter zake, Parl.St. Kamer 2016-17, nr. 2282/001, 134.

144 Cass. 5 oktober 1944, Pas. 1945, I, 6, noot R.J.B., JT 1944, 111, noot R. Piret, Rev.prat.not. 1945, 34, Rec.gen. enr.not. 1945, 172; Brussel 3 oktober 1962, Pas. 1964, II, 15; Gent 18 december 1962, T.Not. 1963, 118; Brussel 27 juni 1955, Pas. 1957, II, 26, Rec.gén.enr.not 1961, 87; Luik 2 januari 1931, Rev.prat.not 1931, 382, JJP 1932, 404; Luik 6 april 1927, Pas. 1928, II, 20; Luik 25 januari 1924, Jur.Liège 1924, 225; Rb. Brussel 24 december 1964, Rev.prat.not. 1965, 421, Rec.gén.enr.not. 1967, 277; Rb. Gent 30 juni 1943, T.Not. 1946, 10; Rb. Ieper 17 februari 1932, Pas. 1933, III, 67, Rev.prat.not. 1939, 665, JJP 1933, 408; L. Barette, "Les partages d'ascendant", Rec.gén.enr.not. 1961, (41) 75, nr. 56; N. Baugnet, "Les donations immobilières" in N. Baugnet en J.-F. Taymans (eds.), Planification successorale: aspects civils et

fiscaux, Brussel, Bruylant, 2007, (99) 121; F. Buysens, "Ascendentenverdeling" in A. Verbeke, F. Buysens en H. Derycke, Handboek Estate Planning, V, Vermogensplanning met effect na overlijden: erfrecht en testament, Brussel, Larcier, 2005, (69) 69, nr. 106; F. Buysens, "Ascendentenverdeling: civiele aspecten" in A. Verbeke, F. Buysens en H. Derycke (eds.), Vermogensplanning met effect bij leven: schenking in Handboek estate planning, Brussel, Larcier, 2005, (189) 193-194, nr. 348; H. Casman, Notarieel Familierecht, Gent, Mys & Breesch, 1991, 489, nr. 1206; R. Dekkers en M. Van Quickenborne, "Examen de jurisprudence (1965 à 1972): Les successions et les libéralités", RCJB 1975, (93) 163, nr. 103; H. De Decker, "Over de ascendentenverdeling en de dubbele akte" (noot onder Brussel 19 februari 1986 en Antwerpen 25 juni 1986), TBBR 1987-88, (80) 80-82, nr. 2; H. De Page en R. Dekkers, Traité élémentaire de droit civil belge, VIII/2, Les testaments, Brussel, Bruylant, 1973, 1859, nr. 1717; C. De Wulf, Het opstellen van notariële akten, I, Antwerpen, Kluwer, 1994, 532-533, nr. 598; R. Dillemans, Testamenten in Beginselen van Belgisch privaatrecht, VII, Antwerpen, Standaard Wetenschappelijke uitgeverij, 1971, 297-305, nr. 150; M. Puelinckx-Coene, N. Geelhand en F. Buysens, "Overzicht van rechtspraak. Gift en (1993-1998)", TPR 1999, (779) 1112, nr. 563; P. Thuysbaert, "Partage d'ascendant: peut-on prévenir les actions contre le partage d'ascendant?", Ann.Not. 1957, (53) 54. Contra, welke stelling pleit voor een waardering op de dag van de verrichting: Luik 2 december 1941, Pas. 1942, II, 64 en Rev.prat.not. 1943, 521, noot J.B (verbroken door Cass. 5 oktober 1944, Pas. 1945, I, 6, noot R.J.B., JT 1944, 111, noot R. Piret, Rev.prat.not. 1945, 34 en Rec.gen.enr.not. 1945, 172); Luik 10 juli 1928, Jur.Liège 1928, 233; F. Laurent, Principes de droit civil, XV, Brussel, Bruylant, 1878, 156, nr. 121.

145 Wetsvoorstel tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek wat de erfenissen en de gift en betreft en tot wijziging van diverse andere bepalingen ter zake, Parl.St. Kamer 2016-17, nr. 2282/001, 124.

146 Contra: C. De Wulf, De Erfwet van 31 juli 2017 – een algemeen overzicht met modellen voor de praktijk, Brugge, die Keure, 2018, 178-179, nr. 277. Deze auteur houdt vast aan de klassieke waarderingsregels, maar duidt erop dat het gevaar voor de rechtszekerheid minder groot is omdat een vordering wegens benadeling niet meer de vernietigbaarheid van de akte tot gevolg heeft, maar slechts recht geeft op een aanvulling

147 L. Barette, "Les partages d'ascendant", Rec.gén.enr.not. 1961, (41) 79-80, nr. 62; H. Casman, Notarieel familierecht, Gent, Mys & Breesch, 491, nr. 1212; C. De Wulf, De Erfwet van 31 juli 2017 – een algemeen overzicht met modellen voor de praktijk, Brugge, die Keure, 2018, 185, nr. 280; R. Dillemans, A. Van den Bossche en M. De Clercq, Testamenten in Beginselen van het Belgisch privaatrecht, Mechelen, Kluwer, 2012, 246-252, nr. 150. Contra Brussel 19 november 1985, JT 1987, 142 en RGEN 1988, 24. Dit is echter een geïsoleerde uitspraak: N. Baugniet, "Les donations immobilières" in N. Baugniet en J.-F. Taymans (eds.), Planification successorale: aspects civils et fiscaux in Patrimoine, Louvain-la-Neuve, AcademiaBruylant, 2008, (99) 123.

148 N. Baugniet, "Les donations immobilières" in N. Baugniet en J.-F. Taymans (eds.), Planification successorale: aspects civils et fiscaux in Patrimoine, Louvain-la-Neuve, Academia-Bruylant, 2008, (99) 123-124; H. Casman, Notarieel familierecht, Gent, Mys & Breesch, 492, nr. 1213; P. Thuysbaert, "Partage d'ascendant: peut-on prévenir les actions contre le partage d'ascendant?", Ann.Not. 1957, (53) 55-56 en 65-66.

149 R. Barbaix, "De inbreng en de inkorting in het nieuwe erfrecht" in J. Bael (ed.), Rechtskroniek voor het Notariaat, deel 31, Brugge, die Keure, 2017, (37) 79-881, nrs. 71-75; H. Casman,

“Nieuwe Erfwet. Een geactualiseerde kennismaking”, *NjW* 2018, (810) 810-811, nr. 2 en 815, nrs. 29-34; P. De Page en I. De Stefani, *La réforme du droit civil des successions et des libéralités: Commentaire pratique de la loi du 31 juillet 2017*, Limal, Anthemis, 2017, 133-135, nr. 106; R. Dekkers, H. Casman, A.L. Verbeke en A. Alofs, *Erfrecht & gift en: inclusief de nieuwe Erfwet 2017*, Antwerpen, Intersentia, 2017, 291, nr. 410; F. Tainmont, “La réserve héréditaire” in P. Moureau (ed.), *La réforme du droit des successions. Actes du XVe colloque de l’Association “Famille & Droit”*, Brussel, Larcier, 2018, (213) 224-231.

150 J. Bael, “De planning van de nalatenschappen van de ouders van een gehandicapt kind anno 2004” in *Familiale Vermogensplanning*, Mechelen, Kluwer, 2004, (405) 499-500, nr. 169.

151 J. Bael, *Het verbod van bedingen betreffende toekomstige nalatenschappen in Reeks notariële praktijkstudies*, Mechelen, Kluwer, 2006, 593, nr. 979; G. Baert, *De ouderlijke boedelverdeling in APR*, Gent, Story-Scientia, 1974, 181-182, nr. 592; N. Baugniet, “Les donations immobilières” in N. Baugniet en J.-F. Taymans (eds.), *Planification successorale: aspects civils et fiscaux in Patrimoine*, Louvain-la-Neuve, Academia-Bruylant, 2008, (99) 124; H. Casman, *Notarieel familierecht*, Gent, Mys & Breesch, 493, nr. 1215; R. Dillemans, A. Van den Bossche en M. De Clercq, *Testamenten in Beginselen van het Belgisch privaatrecht*, Mechelen, Kluwer, 2012, 246-252, nr. 150; W. Pintens, C. Declerck, J. Du Mongh en K. Vanwinckelen, *Familiaal Vermogensrecht*, Antwerpen, Intersentia, 2010, 1200, nr. 2380; J. Sace, *Le partage d’ascendant in Rép.not., III/4, Les successions, donations et testaments*, Brussel, Larcier, 1985, 120, nr. 85.

152 M. Aerts, *De ouderlijke boedelverdeling in Cahiers Antwerpen Brussel Gent*, Brussel, Larcier, 2015, 15, nr. 41.

153 Wetsvoorstel tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek wat de erfenissen en de gift en betreft en tot wijziging van diverse andere bepalingen ter zake, *Parl.St. Kamer 2016-17*, nr. 2282/001, 148.

154 N. Baugniet, “Les donations immobilières” in N. Baugniet en J.-F. Taymans (eds.), *Planification successorale: aspects civils et fiscaux in Patrimoine*, Louvain-la-Neuve, Academia-Bruylant, 2008, (99) 116; R. Dillemans, A. Van den Bossche en M. De Clercq, *Testamenten in Beginselen van het Belgisch privaatrecht*, Mechelen, Kluwer, 2012, 231-233, nr. 144; J. Sace, *Le partage d’ascendant in Rép.not., III/4, Les successions, donations et testaments*, Brussel, Larcier, 1985, 52, nr. 20.

155 Bij de globale erfovereenkomst heeft het opdagen, na de overeenkomst, van nieuwe vermoedelijke erfgenamen in rechte nederdalende lijn geen invloed op de geldigheid van de overeenkomst, maar deze blijft zonder uitwerking te hunnen opzichte (art. 1100/7, § 8, eerste lid BW) (zie supra/infra).

156 C. Aughet, “La réforme du droit successoral opérée par la loi du 31 juillet 2017: premier tour d’horizon”, *Notamus* 2017, (52) 73-74, nr. 70.

157 Wanneer het gaat om een overeenkomst inzake de eigen toekomstige nalatenschap van een partij, verandert de nietigheid bedoeld in het eerste en tweede lid van art. 1100/3 BW evenwel in een relatieve nietigheid op de dag van het overlijden van die partij, onder voorbehoud van de miskennis van de vereiste opgelegd door art. 1100/5, § 1, die behept blijft met een absolute nietigheid (art. 1100/3, derde lid BW).

158 Relatieve vernietigbaarheid: G. Baert, *De ouderlijke boedelverdeling in APR*, Gent, Story-Scientia, 1974, 278-280, nrs. 878-884. Absolute vernietigbaarheid: J. Sace, *Le partage*

d'ascendant in Rép.not., III/4, Les successions, donations et testaments, Brussel, Larcier, 1985, 152-154, nr. 138.

159 G. Baert, De ouderlijke boedelverdeling in APR, Gent, Story-Scientia, 1974, 278-280, nrs. 878-883.

160 Men kan die situatie corrigeren door een nieuwe globale erfovereenkomst te sluiten die de nieuwe vermoedelijke erfgenaam in rechte nederdalende lijn betreft: C. Aughuet, "Les pactes successoraux à l'aune des lois du 31 juillet 2017 et du 22 juillet 2018" in C. Aughuet (ed.), Le notaire face aux réformes des régimes matrimoniaux et des successions, Brussel, Larcier, 2019, (321) 370-373, nr. 58.

161 J. Bael, Het verbod van erfovereenkomsten in het nieuwe erfrecht in Notariële rechtsbibliotheek, Brugge, die Keure, 259, nr. 531; C. De Wulf, De Erfwet van 31 juli 2017 – een algemeen overzicht met modellen voor de praktijk, Brugge, die Keure, 2018, 176, nr. 270. Overeenkomsten die oorspronkelijk worden beschouwd als een dubbele akte, een toepassing van (oud) art. 918 BW of een schenking onder last worden regelmatig geherkwalificeerd naar een ouderlijke boedelverdeling: Brussel 24 oktober 1996, AJT 1997-98, 177, noot F. Logghe, RW 1997-98, 852; Brussel 19 februari 1986, RGDC 1988, 74; Gent 18 december 1962, T.Not. 1963, 118; Brussel 27 juni 1955, Pas. 1957, II, 26, Rec.gén.enr.not. 1961, 87; Brussel 30 juni 1949, JT 1950, 22, Rev. prat.not. 1950, 13, noot L. Del Marmol; Brussel 11 juli 1945, Ann.Not. 1949, 108; Gent 9 december 1929, Pas. 1930, II, 42 en Ann.Not. 1930, 193; Rb. Brugge 10 januari 1997, T.Not. 1999, 136; Rb. Brussel 24 december 1964, Rec.gén.enr.not. 1967, 277, Rev.prat.not. 1965, 421; Rb. Nijvel 16 maart 1943, Ann.Not. 1949, 104; N. Bagniet, "Les donations immobilières" in N. Bagniet en J.-F. Taymans (eds.), Planification successorale: aspects civils et fiscaux in Patrimoine, Louvain-la-Neuve, Academia-Bruylant, 2008, (99) 126-127; L. Barette, "Les partages d'ascendant", Rec.gén.enr.not. 1961, (41) 43, nr. 6; F. Buysens, "Ascendentenverdeling/Dubbele akte: civiele aspecten" in A. Verbeke, F. Buysens en H. Derycke (eds.), Vermogensplanning met effect bij leven: schenking in Handboek estate planning, Brussel, Larcier, 2005, (203) 203, nr. 369; H. De Decker, "Over de ascendentenverdeling en de dubbele akte" (noot onder Brussel 19 februari 1986 en Antwerpen 25 juni 1986), TBBR 1987-88, (80) 82-84, nr. 3; A. Kluyskens, De schenkingen en testamenten in Beginselen van burgerlijk recht, 3, Antwerpen, Standaard, 1955, 457-549, nr. 305.

162 H. Casman en R. Dekkers, Handboek Burgerlijk Recht, IV, Huwelijksstelsels, erfrecht, gift en, Antwerpen, Intersentia, 2010, 887, nr. 1471; N. Vandebek, Onroerend goed en huwelijksvermogen in Reeks notariële praktijkstudies, Mechelen, Kluwer, 2010, 397.

163 De notaris kan bij een authentiek testament enkele waarborgen verschaffen die eigen zijn aan zijn notarieel ambt, en hij kan de goederen naar waarde schatten, aangezien hij daarin bedreven is. Bovendien zal bij het openvallen van de nalatenschap de verdeling onmiddellijk uitvoerbaar zijn, daar het authentieke testament niet eerst moet worden voorgelegd aan de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg, zoals bij het eigenhandig testament (art. 1008 BW): N. Vandebek, Onroerend goed en huwelijksvermogen in Reeks notariële praktijkstudies, Mechelen, Kluwer, 2010, 397.

164 C. De Wulf, De Erfwet van 31 juli 2017 – een algemeen overzicht met modellen voor de praktijk, Brugge, die Keure, 2018, 187-189, nrs. 286-289.

165 J. Bael, Het verbod van erfovereenkomsten in het nieuwe erfrecht in Notariële rechtsbibliotheek, Brugge, die Keure, 259, nr. 533; R. Dekkers, H. Casman, A.L. Verbeke en A.

Alofs, Erfrecht & gift en: inclusief de nieuwe Erfwet 2017, Antwerpen, Intersentia, 2018, 284-285, nr. 384.

166 R. Deblauwe, "Het nieuwe erfrecht en zijn fiscale consequenties", AFT 2018, (5) 21, nr. 82.